

**T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
GELENEKSEL TÜRK EL SANATLARI ANASANAT DALI**

**ISPARTA İLİ GÜNEYKENT KASABASI DÜZ DOKUMA
YAYGILARININ TARİHİ, TEKNİK ve SANATSAL ÖZELLİKLERİ**

Sultan SÖKMEN (YURTERİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Yrd.Doç. Rengin OYMAN
Tez Danışmanı**

ISPARTA, 2009

KABUL VE ONAY

Sultan SÖKMEN (YURTERİ) tarafından hazırlanan Isparta İli Güneykent Kasabası Düz Dokuma Yaygılarının Tarihi, Teknik ve Sanatsal Özellikleri başlıklı bu çalışma, 12.01.2009 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Yrd.Doç.Dr.Rengin OYMAN (Başkan)

Yrd.Doç.Dr.Rengin OYMAN (Danışman)

Doç.Dr.Filiz N. ÖLMEZ (Üye)

Yrd.Doç.Dr.Şevkiye KAZAN (Üye)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Doç.Dr. Ali M. BAYRAKTAROĞLU

Enstitü Müdürü

T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile, bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim. (.../.../2009)

Sultan SÖKMEN (YURTERİ)

ÖNSÖZ

Geleneksel Türk El Sanatlarından olan düz dokuma yaygılar, bugün Anadolu'nun hemen hemen her bölgesinde üretilmekte olup Türk Kültürünü gelenek ve göreneklerini nesiller aracılığıyla günümüze kadar taşıyan tarihi belgeler niteliğindedir. Aynı zamanda Anadolu insanının zevkini, becerisini ustalıklı kaynaştırarak sunduğu düz dokuma yaygılar zengin motifleri ve bunların birbiri ile uyum içinde olduğu kompozisyonları ile sanat eseri olma özelliğini de taşımaktadır. Araştırma konusu olarak Isparta İli Güneykent Kasabası düz dokumaları belirlenmiştir. Araştırma, yöre insanı tarafından oldukça geniş bir kullanım alanı olduğu belirtilen düz dokuma örneklerini tanımak amacıyla yapılmıştır. Düz dokumaların tarihçesi, kullanılan malzemeler, araçlar, uygulanan teknikler, desenler belirlenmiştir. Bu araştırmanın Güneykent Kasabası düz dokumalarının tanıtılıp belgelenmesi açısından önemli bir çalışma olacağı inancındayım.

Öncelikle bu araştırmada konunun belirlenmesini sağlayan, çalışmalarım sırasında beni yalnız bırakmayan değerli hocam Yrd. Doç. Rengin OYMAN'a, çalışmamda bana maddi ve manevi destek sağlayan sevgili eşime, Güneykent Belediye Başkanı Fahrettin GÜZGÜN'e, Güneykent Kasabası Orta Mahalle Muhtarı Adil AKTUNA'ya, düz dokuma örneklerini bana sunan ve konu hakkındaki bilgilerini esirgemeyen Güneykent halkına teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Sultan SÖKMEN (YURTERİ)

Isparta, 2009

ÖZET

ISPARTA İLİ GÜNEYKENT KASABASI DÜZ DOKUMA YAYGILARININ TARİHİ, TEKNİK VE SANATSAL ÖZELLİKLERİ

SULTAN SÖKMEN (YURTERİ)

Süleyman Demirel Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü

Yüksek Lisans Tezi, sayfa, Ocak 2009

Danışman: Yrd. Doç. Rengin OYMAN

Düz dokumalar Yörüklerin göçlerini taşımasında, eşya olarak evlerinde, genç kızların çeyizlerinde yıllarca kullanım alanı bulmuştur. Yöredeki Yörükler tarafından oldukça geniş bir kullanım alanı bulan düz dokumalar günümüze kadar, evlerde katlanmış bir şekilde dolaplarda, sandıklarda muhafaza edilerek ulaşmıştır.

Güneykent kasabasında Yörük kültürünün etkisi ile hayvancılıkla uğraşın sonucu yün ve kıl çok kolay temin edilmiştir. Geçmişte yörede düz dokumalar oldukça fazla yapıp kullanılmıştır. Dokumaların, evlerde hammaddeden taranan, eğrilen ve boyanan iplerle yapıldığı tespit edilmiştir. Düz dokumaların yapıldığı tezgâhlara yörede ıstar denilmektedir.

Çalışma hazırlanırken Güneykent kasabasında ulaşılan Düz Dokuma örnekleri fotoğraflanıp konu ile ilgili kaynaklar taranmıştır. Düz dokumaların; iplik hazırlama, dokumanın yapılması, bezeme konuları ve yöresel isimleri ve farklılıklar belirlenmeye çalışılmıştır. Malzeme, form, renk, bezeme konuları ve yöresel ürünleri kaynak kişilerden alınan bilgilerle literatüre eklenmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Isparta Güneykent Kasabası Düz dokuma yaygıları, ip, tezgah, Yörük.

ABSTRACT

THE FLAT WEAVE OF ISPARTA'S GÜNEYKENT VILLAGE HISTORY, TECHNICAL AND ARTISTIC FEATURES

SULTAN SÖKMEN (YURTERİ)

Suleyman Demirel University, Fine Arts Institute

Master Thesis, pages, January 2009

Supervising: Asst. Prof. Rengin OYMAN

Flat weave has found a usage field as a substance during the moving of yoruks, as furniture in their houses, as a trousseau of teenage girls for years. Flat weave which has been found a large usage field by the yoruk people in this area, has come today saved in a folded form in the chests, in the cupboards in the houses.

Wool and cotton has been easily handled as a result of stock-breeding and the effects of the Yoruk culture in Güneykent village. Flat weave had been done and used very much in the area in the past. It is stated that woven have been prepared in houses and made with the ropes which have been dyed in houses. The looms in which the flat weave have been done area called as "ıstar".

While this research has been being prepared the flat weave samples in Güneykent village have been taken in photos; the resources related to these subjects searched. Preparing threads, how to make woven, the subjects of ornaments and their names in the area and their differences have been tried to determine. It is aimed that to add substances, forms, colors, ornament's subjects and area products to the literature by the information taken from source people.

Keywords: The flat weave of Isparta's Güneykent Village, thread, loom, Yoruk,

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER	iv
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	vi
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xii
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Çalışmanın Konusu.....	1
1.2. Çalışmanın Amacı.....	1
1.3. Çalışmanın Önemi	1
1.4. Sınırlılıklar.....	2
1.5. Çalışmanın İçeriği.....	2
1.6. Kuramsal Temeller.....	3
2. MATERYAL VE YÖNTEM	10
2.1. Materyal	10
2.2. Yöntem.....	10
2.3. Veri Toplanması ve Çözümü.....	11
3. BULGULAR.....	12
3.1. Isparta Güneykent Kasabası Düz Dokumalarının Tarihçesi	12
3.2.1. Hammadde ve Kullanılan İpler.....	15
3.2.1.1. Yün (koyun yünü)	15
3.2.1.2. Kıl	16
3.2.1.3. Pamuk.....	17
3.2.1.4. Kullanılan İpler.....	18
3.2.2. Tezgâh ve Diğer Araç Gereçler	18
3.2.2.1. Tezgâh.....	18
3.2.3. Diğer Araç Gereçler	20
3.2.3.1. Kırklık	20
3.2.3.2. Kıl Tarağı	20
3.2.3.3. Kirmen(Eğirtmeç).....	20
3.2.3.4. Dikey Dolap (Keceve, Gülecen).....	21

3.2.3.5. Kirkit	22
3.3. Isparta Güneykent Kasabası Düz Dokumalarının Sanatsal Özellikleri	22
3.3.1. Kullanılan Motifler ve Anlamları	22
3.3.1.1. Koçboynuzu.....	23
3.3.1.2. Hayat Ağacı.....	23
3.3.1.3. Pıtrak (Putrak, Bıtrak, Butrak)	24
3.3.1.4. Elibelinde (Eliböğünde)	24
3.3.1.5. Göz (Dört Göz, Dana Gözü, Bülüç Gözü)	25
3.3.1.6. Su Yolu (Sığır Sidığı, Dikme, Akıtma, Deve Hörgücü).....	26
3.3.1.7. Yan Nakış.....	26
3.3.1.8. Tabaka.....	26
3.3.1.9. Çetinceviz.....	27
3.3.1.10. Göbek	27
3.3.1.11. Kelebek	27
3.3.1.12. Elma	28
3.3.1.13. Tek Tırnak	28
3.3.1.14. Beşik.....	28
3.3.1.15. Ayak	29
3.3.1.16. Zülfü Gıvrım.....	29
3.3.1.17. Parmak.....	29
3.3.1.18. Kurt Ağzı.....	30
3.3.2. Yüzey Şemaları ve Kompozisyon Özellikleri	30
3.3.3. Kullanılan Boya ve Renkler	30
3.4. Isparta Güneykent Kasabası Düz Dokuma Yaygılarının Örneklerle Teknik ve Sanatsal Özellikleri.....	32
3.4.1. Isparta Güneykent Kasabası Düz Dokuma Yaygılarının Teknik Özelliklerine Göre Sınıflandırılması	32
3.4.2. Isparta Güneykent Kasabası Düz Dokuma Yaygılarının Sanatsal Özelliklerine Göre Sınıflandırılması	32
3.4.3. Isparta Güneykent Kasabası Düz dokuma Örnekleri.....	33
4. BULGULARIN DEĞERLENDİRMESİ VE YORUM.....	107
5. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	109
KAYNAKÇA.....	111
ÖZGEÇMİŞ.....	1115

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1.6.1. Isparta İl Haritası.....	3
Şekil 1.6.2. Gönen İlçe Haritası.....	4
Şekil 3.1.1. 80x120 cm Ebatında Cicim Dokuması.....	14
Şekil 3.1.2. 170x320 cm Ebatında Mutaf Dokuma Örneği.....	15
Şekil 3.1.3. 165x320 cm Ebatında Dimi Haba Dokuma Örneği.....	15
Şekil 3.2.1.2.1. Kolçak.....	17
Şekil 3.2.2.1.1. Istar Tezgâh.....	18
Şekil 3.2.3.1.1. Kırklık.....	20
Şekil 3.2.3.2.1. Kıl Tarağı.....	20
Şekil 3.2.3.3.1. Kirmen (Eğirtmeç).....	20
Şekil 3.2.3.3.2. İplik Eğiren Kadın.....	21
Şekil 3.2.3.3.3. Çorap Ören Kadın.....	21
Şekil 3.2.3.4.1. Gülcen.....	21
Şekil 3.2.3.5.1. Kirkit Örnekleri.....	22
Şekil 3.3.1.1.1. Koç Boynuzu Motif Çizimi.....	23
Şekil 3.3.1.2.1. Hayat Ağacı Motif Çizimi.....	24
Şekil 3.3.1.3.1. Pıtrak Motif Çizimi.....	24
Şekil 3.3.1.4.1. Eli Belinde Motif Çizimi.....	25
Şekil 3.3.1.5.1. Göz Motif Çizimi.....	25
Şekil 3.3.1.6.1. Su Yolu Motif Çizimi.....	26
Şekil 3.3.1.7.1. Yan Nakış Motif Çizimi.....	26
Şekil 3.3.1.8.1. Tabaka Motif Çizimi.....	26
Şekil 3.3.1.9.1. Çetinceviz Motif Çizimi.....	27
Şekil 3.3.1.10.1. Göbek Motif Çizimi.....	27

Şekil 3.3.1.11.1. Kelebek Motif Çizimi.....	27
Şekil 3.3.1.12.1. Elma Motif Çizimi.....	28
Şekil 3.3.1.13.1. Tek Tırnak Motif Çizimi.....	28
Şekil 3.3.1.14.1. Beşik Motif Çizimi.....	28
Şekil 3.3.1.15.1. Ayak Motif Çizimi.....	29
Şekil 3.3.1.16.1. Zülfü Gıvrım Motif Çizimi.....	29
Şekil 3.3.1.17.1. Parmak Motif Çizimi.....	29
Şekil 3.3.1.18.1. Kurt Ağızı Motif Çizimi.....	30
Şekil 3.4.3.1. Yün kilim -1	33
Şekil 3.4.3.2. Yün kilim -1 Yüzey Şeması.....	33
Şekil 3.4.3.3. Yün Kilim -1 Motif Çizimleri.....	33
Şekil 3.4.3.4. Yün kilim -2.....	35
Şekil 3.4.3.5. Yün kilim -2 Yüzey Şeması.....	35
Şekil 3.4.3.6. Yün Kilim -2 Motif Çizimleri.....	35
Şekil 3.4.3.7. Yün kilim -3.....	37
Şekil 3.4.3.8. Yün kilim -3 Yüzey Şeması.....	37
Şekil 3.4.3.9. Yün Kilim -3 Motif Çizimleri.....	37
Şekil 3.4.3.10. Yün kilim -4.....	39
Şekil 3.4.3.11. Yün kilim -4 Yüzey Şeması.....	39
Şekil 3.4.3.12. Yün Kilim -4 Motif Çizimleri.....	39
Şekil 3.4.3.13. Yün kilim -5.....	41
Şekil 3.4.3.14. Yün kilim -5 Yüzey Şeması.....	41
Şekil 3.4.3.15. Yün Kilim -5 Motif Çizimleri.....	41
Şekil 3.4.3.16. Yün kilim -6.....	43
Şekil 3.4.3.17. Yün kilim -6 Yüzey Şeması.....	43
Şekil 3.4.3.18. Yün Kilim -6 Motif Çizimleri.....	43

Şekil 3.4.3.19. Yün kilim -7.....	45
Şekil 3.4.3.20. Yün kilim -7 Yüzey Şeması.....	45
Şekil 3.4.3.21. Yün Kilim -7 Motif Çizimleri.....	45
Şekil 3.4.3.22. Yün kilim -8.....	47
Şekil 3.4.3.23. Yün kilim -8 Yüzey Şeması.....	47
Şekil 3.4.3.24. Yün Kilim -8 Motif Çizimi.....	47
Şekil 3.4.3.25. Yün kilim -9.....	49
Şekil 3.4.3.26. Yün kilim -9 Yüzey Şeması.....	49
Şekil 3.4.3.27. Yün Kilim -9 Motif Çizimi.....	49
Şekil 3.4.3.28. Yün kilim -10.....	51
Şekil 3.4..3.29. Yün kilim -10 Yüzey Şeması.....	51
Şekil 3.4.3.30. Yün Kilim -10 Motif Çizimleri.....	51
Şekil 3.4.3.31. Yün kilim -11.....	53
Şekil 3.4.3.32. Yün kilim -11 Yüzey Şeması.....	53
Şekil 3.4.3.33. Yün Kilim -11 Motif Çizimleri.....	53
Şekil 3.4.3.34. Yün kilim -12.....	55
Şekil 3.4.3.35. Yün kilim -12 Yüzey Şeması.....	55
Şekil3.4.3.36. Yün Kilim -12 Motif Çizimleri.....	55
Şekil 3.4.3.37. Yün kilim -13.....	57
Şekil 3.4.3.38. Yün kilim -13 Yüzey Şeması.....	57
Şekil 3.4.3.39. Yün Kilim -13 Motif Çizimleri.....	57
Şekil 3.4.3.40. Yün çuval -1.....	59
Şekil 3.4.3.41. Yün çuval -1 Yüzey Şeması.....	59
Şekil 3.4.3.42. Yün Çuval -1 Motif Çizimleri.....	59
Şekil 3.4.3.43. Kıl Yaygı -1.....	61
Şekil 3.4.3.44. Kıl Yaygı -1 Yüzey Şeması.....	61

Şekil 3.4.3.45. Kıl Yaygı -1 Motif Çizimleri.....	61
Şekil 3.4.3.46. Kıl Yaygı -2.....	63
Şekil 3.4.3.47. Kıl Yaygı -2 Yüzey Şeması.....	63
Şekil 3.4.3.48. Kıl Yaygı -2 Motif Çizimleri.....	63
Şekil 3.4.3.49. Kıl Yaygı -3.....	65
Şekil 3.4.3.50. Kıl Yaygı -3 Yüzey Şeması.....	65
Şekil 5.3.51. Kıl Yaygı -3 Motif Çizimleri.....	65
Şekil 3.4.3.52. Kıl Yaygı -4.....	67
Şekil 3.4.3.53. Kıl Yaygı -4 Yüzey Şeması	67
Şekil 3.4.3.54. Kıl Yaygı -4 Motif Çizimleri.....	67
Şekil 3.4.3.55. Kıl Yaygı -5.....	69
Şekil 3.4.3.56. Kıl Yaygı -5 Yüzey Şeması.....	69
Şekil 3.4.3.57. Kıl Yaygı -5 Motif Çizimleri.....	69
Şekil 3.4.3.58. Kıl Yaygı -6.....	71
Şekil 3.4.3.59. Kıl Yaygı -6 Yüzey Şeması.....	71
Şekil 3.4.3.60. Kıl Yaygı -6 Motif Çizimleri.....	71
Şekil 3.4.3.61. Kıl Yaygı -7.....	73
Şekil 3.4.3.62. Kıl Yaygı -7 Yüzey Şeması.....	73
Şekil 3.4.3.63. Kıl Yaygı -7 Motif Çizimleri.....	73
Şekil 3.4.3.64. Kıl Çuval -1.....	75
Şekil 3.4.3.65. Kıl Çuval -1 Yüzey Şeması.....	75
Şekil 3.4.3.66. Kıl Çuval -1 Motif Çizimleri.....	75
Şekil 3.4.3.67. Kıl Yastık -1.....	77
Şekil 3.4.3.68. Kıl Yastık -1 Yüzey Şeması.....	77
Şekil 3.4.3.69. Kıl Yastık -1 Motif Çizimleri.....	77
Şekil3.4.3.70. Kıl Yastık -2.....	79

Şekil 3.4.3.71. Kıl Yastık -2 Yüzey Şeması	79
Şekil 3.4.3.72. Kıl Yastık -2 Motif Çizimleri.....	79
Şekil 3.4.3.73. Kıl Heybe -1.....	81
Şekil 3.4.3.74. Kıl Heybe -1 Yüzey Şeması.....	81
Şekil 3.4.3.75. Kıl Heybe -1 Motif Çizimleri.....	81
Şekil 3.4.3.76. Kıl Torba -1.....	83
Şekil 3.4.3.77. Kıl Torba -1 Yüzey Şeması.....	83
Şekil 3.4.3.78. Kıl Torba -1 Motif Çizimleri.....	83
Şekil 3.4.3.79. Pamuk Yayı -1.....	85
Şekil 3.4.3.80. Pamuk Yayı-1 Yüzey Şeması.....	85
Şekil 3.4.3.81. Pamuk Yayı -1 Motif Çizimleri.....	85
Şekil 3.4.3.82. Pamuk Yayı -2.....	87
Şekil 3.4.3.83. Pamuk Yayı-2 Yüzey Şeması.....	87
Şekil 3.4.3.84. Pamuk Yayı -2 Motif Çizimleri.....	87
Şekil3.4.3.85. Pamuk Yayı -3.....	89
Şekil 3.4.3.86. Pamuk Yayı-3 Yüzey Şeması.....	89
Şekil 3.4.3.87. Pamuk Yayı -3 Motif Çizimi.....	89
Şekil 3.4.3.88. Pamuk Yayı -4.....	91
Şekil 3.4.3.89. Pamuk Yayı-4 Yüzey Şeması.....	91
Şekil 3.4.3.90. Pamuk Yayı -4 Motif Çizimi.....	91
Şekil 3.4.3.91. Pamuk Yayı -5.....	93
Şekil 3.4.3.92. Pamuk Yayı-5 Yüzey Şeması.....	93
Şekil 3.4.3.93. Pamuk Yayı -5 Motif Çizimi.....	93
Şekil 3.4.3.94. Pamuk Heybe-1.....	95
Şekil 3.4.3.95. Pamuk Heybe-1 Yüzey Şeması.....	95
Şekil 3.4.3.96. Pamuk Heybe-1 Motif Çizimi.....	95

Şekil 3.4.3.97. Pamuk Torba-1.....	97
Şekil 3.4.3.98. Pamuk Torba-1 Yüzey Şeması.....	97
Şekil 3.4.3.99. Pamuk Torba-1 Motif Çizimi.....	97
Şekil 3.4.3.100. Pamuk Torba-2.....	99
Şekil 3.4.3.101. Pamuk Torba-2 Yüzey Şeması.....	99
Şekil 3.4.3.102. Pamuk Torba-2 Motif Çizimleri.....	99
Şekil 3.4.3.103. Pamuk Yastık-1.....	101
Şekil 3.4.3.104. Pamuk Yastık-1 Yüzey Şeması.....	101
Şekil 3.4.3.105. Pamuk Yastık-1 Motif Çizimleri.....	101
Şekil 3.4.3.106. Pamuk Yastık-2.....	103
Şekil 3.4.3.107. Pamuk Yastık-2 Yüzey Şeması.....	103
Şekil 3.4.3.108. Pamuk Yastık-2 Motif Çizimleri.....	103
Şekil 3.4.3.109. Pamuk Yastık-3.....	105
Şekil 3.4.3.110. Pamuk Yastık-3 Yüzey Şeması.....	105
Şekil 3.4.3.111. Pamuk Yastık-3 Motif Çizimleri.....	105

KISALTMALAR DİZİNİ

a.g.e.....	Adı geçen eser
cm.....	Santimetre
s.....	Sayfa
t.y.....	Tarih yok
vb.....	ve başkası, ve benzeri, ve bunun gibi
vs.....	ve başkası, ve benzeri, ve bunun gibi
Yrd.Doç.....	Yardımcı Doçent
yy.....	Yüzyıl
md.....	madde
S.D.Ü.....	Süleyman Demirel Üniversitesi

1. GİRİŞ

1.1. Çalışmanın Konusu

Çalışmanın konusunu Isparta İli Güneykent Kasabası Düz dokumalarının tarihi, teknik ve sanatsal özellikleri oluşturmaktadır.

1.2. Çalışmanın Amacı

Isparta ili Güneykent Kasabası'nda önemli bir yere sahip olan düz dokumalar hakkında bilgi vermek çalışmanın en önemli amacıdır.

Yörede özellikle Yörük yaşantısında yer alan düz dokumalardan ulaşılabilen örneklerin, kaynak kişilerden alınan bilgiler doğrultusunda tür, teknik, desen, renk ve malzeme özelliklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Yapılan ön inceleme ve gözlemlerde Güneykent Kasabası'ndaki düz dokumaların muhafaza edilmeyip, satılarak kaybolmaya yüz tuttuğu dikkati çekmiştir. Bu çalışmada mevcut örneklerin hammaddeden son ürüne kadar yöresel özelliklerinin tespit edilip, literatüre kazandırılması amaçlanmıştır.

Ulaşılan dokumaların özelliklerinin belirlenerek yöresel isimlerinin tespit edilmesi, motif ve yüzey şeması çizimlerinin yapılması dokuma formlarının oluşturulması hedeflenmiştir.

Yöresel dokumalarla ilgili bir çok araştırma olmasına rağmen Güneykent Kasabası'nda yapılan düz dokumaların incelenmediği belirlenerek bu eksikliğin giderilmesi amacı ile araştırma yapılmıştır.

1.3. Çalışmanın Önemi

Ekonomik gelişim, yaşam şartlarının değişmesi ve hızlı tüketiminin olumsuz etkilerinden el dokumacılığı da kurtulamamıştır. Günümüzde bunun sonucu olarak çok az üretilen düz dokumalarda eski kaliteye rastlanmamaktadır.

Yörede, düz dokumaların eski önemini kaybetmesi, yöre insanının elinde olan dokuma örneklerini satarak elden çıkarması; yörenin düz dokumacılığı açısından önemli bir sorundur.

Güneykent Kasabası'nda dokunan düz dokumalar teknik, desen ve renk bakımından

oldukça zengin örneklerdir.

Düz dokumalar Yörüklerin hayatında önemli yere sahiptir. Bu yüzden kültürel değerlerimizin literatüre kazandırılması ve tanıtımının yapılması için elde kalan örneklerle ulaşıp belgelenmesi gerekmektedir.

Yöre insanının hayatında önemli yeri olan bu dokumalarda kullanılan renk ve motiflerin, ayrıca kullanım alanlarının belgelenmesi açısından da önemli bir araştırmadır.

1.4. Sınırlılıklar

Araştırma “Isparta İli Güneykent Kasabası Düz Dokumaları’nın tarihi, teknik ve sanatsal özellikleri”olarak sınırlandırılmıştır.

Araştırma sırasında Güneykent Kasabası’nda dokunan birçok düz dokuma örneğine ulaşılmış, dokumalar incelenmiş, araştırma kapsamına alınmıştır. Ulaşılan bu örneklerin fotoğrafları çekilip, dokuma formları hazırlanmıştır. Bu örneklerden farklı türde, desende, malzemede olan ve karakterini bozmayan 142 adet dokuma incelenmiştir.

Bu dokumaların kullanım alanları; yörede ulaşılan kaynak kişilerden alınan bilgiler ile belirlenmeye çalışılmıştır. Dokuma teknikleri ve motifleri hakkında bilgi verilmiştir.

Ayrıca Isparta müzesindeki eserler araştırılmış ve Güneykent kasabasından gelen iki adet halı örneği dışında düz dokuma örneklerine rastlanmamıştır.

Araştırmada bu yörede dokumacılığın ne zaman başladığı konusunda net bir bilgi bulunmamış yalnız incelenen dokuma örnekleri ve yöre halkıyla yapılan sözlü görüşmeler sonunda Yörük yerleşimiyle özdeşleştirilerek çok eski yıllara kadar uzandığı saptanmıştır. Alan araştırmasında karşılaştığımız dokuma örnekleri hakkında net bir tarihlendirme yapılamamış, dokuma sahibi tahminleri doğrultusunda ortalama yılı hakkında bilgi vermiştir.

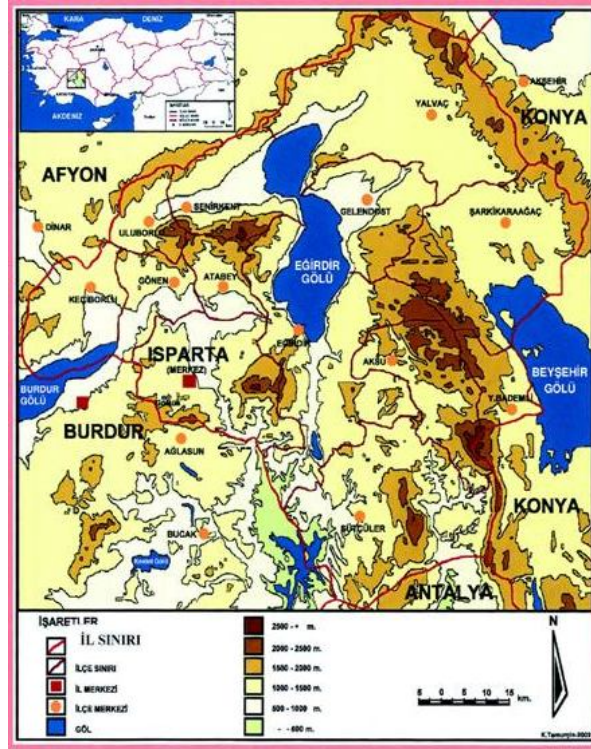
1.5. Çalışmanın İçeriği

Çalışma Giriş, Materyal ve Yöntem, Bulgular, Bulguların Değerlendirilmesi ve Yorum, Değerlendirme ve sonuç olmak üzere beş bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde Çalışmanın konusu, amacı, önemi, sınırlılıklar ve kuramsal temeller adı altında Isparta İli Güneykent Kasabası ve Anadolu Düz dokumaları hakkında bilgiler yer almaktadır. Materyal ve Yöntem bölümünde tezin hazırlanmasında kullanılan yöntem tekniklerinden

bahsedilmektedir. Bulgular bölümü ise Isparta İli Güneykent Kasabası Düz Dokuma yaygılarının tarihçesini, teknik ve sanatsal özelliklerini, araştırmada karşılaştığımız Düz Dokuma yaygılarından seçilen örnekleri içermektedir.

1.6. Kuramsal Temeller

Isparta ili, Akdeniz Bölgesi kuzeyinde yer alan Göller bölgesinde yer almaktadır.

Şekil 1.6.1. Isparta İl Haritası

Kaynak: Coğrafi Konum,

<<http://www.isparta.gov.tr/index3.php?goster=1&b1=1&b2=1>>, [25.10.2008]

Şekil 1.6.2. Gönen İlçe Haritası

Kaynak: **Gönen İlçesi**, (<http://www.isparta.gov.tr/index3.php?goster=2&b1=11&b2=3&b3=121>, [25.10.2008])

Güneykent Kasabası Gönen ilçesine bağlı bir kasabadır (<http://www.gonen.bel.tr/arsiv/download/gonen.doc>, [25.10.2008]).

Güneykent Kasabası Gönen ilçesi ve Keçiborlu ilçesi arasında olup Kapı dağı'nın uzantısı olan Depelci, Erenler Dağı ve Demirli dağlarının ortasında Güney'e bakan bir yamaçta kurulmuştur. Kasaba Gönen ilçesinin batısına düşmekte olup ovası, yaylası ve dağlarıyla ilçenin geniş bir kasabasıdır. Arazi her türlü hayvancılığı yapmaya elverişlidir. Bozkırlarında koyun, çayırlarında sığır, çalılıklarında keçi beslenmektedir. Arazilerimizin engebeli olması erozyonu hızlandırmakta, verimin düşmesine neden olmaktadır. Yükseltisi çevresine uymaktadır. Kasabanın bulunduğu yerin rakımı 1250'dir. Güney kısmında bulunan ovası Burdur gölüne doğru uzanmaktadır. Kasaba Akdeniz Bölgesinde bulunmasına rağmen İç Ege ve İç Anadolu Bölgesi iklimleri hüküm sürer. Yazları serin, kışları da çok soğuk geçer. Kasaba ilçeye 3 km, Isparta'ya 40 km uzaklıktadır. Kasabanın 3 göleti vardır. Uzundere, Uludere ve Kalburcu.

Güneykent yeni yerleşim yeri olan Karataş bölgesi ile gelişmeye ve göç almaya müsait bir konumdadır. Isparta-İstanbul demiryolu ağı Karataş yerleşim yerinin imar sahası içinden geçmektedir. Isparta-Afyon karayolu da aynı şekilde imar sahasına paralel bir şekilde geçmektedir. Yine ulaşım açısından önemli bir yere sahip Süleyman Demirel Havalimanı da Karataş yerleşim yerine 3 km mesafededir. Ulaşım yönünden tüm yolların kavşak olduğu ve ulaşımın tüm olanaklarına sahip konumdadır.

Kasabanın ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Kasaba arazilerinin çok geniş olması ve göletlerin yapılması nedeniyle sulu tarıma geçilmiş, sebze ve meyve üretimine önem verilmiştir. Sulanamayan kıraç yerlerde ise arpa ve buğday gibi tahıl ürünleri yetiştirilmektedir.

Gülcülük halkın en önde gelen gelir kaynağıdır. Gül verimsiz topraklarda yetişen bir bitki olduğu için, arazinin büyük bölümünde gül dikilmiştir. İyi bakım yapılan yerlerden dönümünden bir tona yakın gül çiçeği alınabilmektedir. Halkın %95'inin gül bahçesi bulunmaktadır.

Kasabada küçükbaş ve büyükbaş hayvan üretimi yapılmakta bazı aileler koyun ve keçi ile bazı ailelerde besicilik ve süt ineği besleyerek geçimlerini sağlamaktadırlar(Güneykent Kasabası Belediye Başkanlığı Brifing Dosyası, 2008:2-3).

Prof.Dr. Mehmet ÖZSAİT Göller Bölgesinde 10 yıl araştırma yaparak, 14 Geç Neolitik-Erken Kalkolitik höyük, 16 Hacılar(Burdur) tipi boyalı ve monokram keramik veren kalkolitik çağ höyüğü, 21 İlk Tunç Çağ höyüğü toplam olarak 51 Prohistorik yerleşme ile 7 Roma Devri yerleşim alanı tespit etmiştir.

Pisidya bölgesi Üst Paleolitik Devirden itibaren, Neolitik, Kalkolitik ve Tunç Çağlarda kesintisiz bir yerleşmeye sahne olmuştur (Özsait, 1985:103).

Tespit edilen bu yerleşim bölgelerinin bir kısım kesin olarak yerleri tespit edilmemiştir. Bu bölgelerde yapılan araştırmalar sonucu Kalburcu ve Başören mevkiğinde bir Roma şehrinin olduğu kitabelerden ve elimizdeki mimari parçalardan anlaşılmaktadır. Bilhassa Kalburcu'da çıkartılan Hacılar tipi renkli seramik parçaları buranın kesin olarak Roma ve Bizans döneminin bir yerleşim yeri olduğunu gösterir.

Geresin civarındaki antik şehirlerde muhtelif devirlerde yapılan incelemelerde buranın şu şehirler ile bağlantısı olduğu görülmektedir: Baris (Isparta), Seleukia, Sidera (Kesin yeri tespit edilememiş tahminen Karataş civarındadır), Konana (Gönen), Minassos(Isparta Geresin yolu üzerinde gösterilmiştir). Agrea (Geresin Burdur yolu üzerinde

gösterilmiştir). Pelina (Başören olduğunu M. Eşeret tespit etmiştir), Kolbasa (Kalburcu). Antiokheia (Yalvaç), Barlais (Barla), Apemia (Dinar), Apoleina (Uluborlu).

Geresin Prehistorik devri takiben Hitit, Lidya, Pisidya, Helenistik, Pers, Roma ve Bizans devirlerini yaşamıştır, Bu devirde Kalburcu ve Başören mevkilerinde iki Roma şehri ile on adet köy olduğu tespit edilmiştir (Boyer, t.y.: 1).

Güneykent Kasabası Kalburcu mevkiinde bir kale kalıntısı vardır. Kalburcu mevkiinde 17. yy da 16 hanelik bir köy olduğu da bilinmektedir(Isparta İl Yıllığı, 1996:153).

400-450 yıl önce çocuklarını askere göndermemek için Emir Dağından kaçan bir Yörük ailesi sürüleri ile birlikte kasabanın kuzey kısmına yerleşir. Kasabanın kuzey kısmında otlakların bulunması bu Yörük ailesinin buraya yerleşmesini ve yurt edinmesini sağlamıştır(Güneykent Belediyesi Çevre İnceleme Dosyası, 1992:1).

Güneykent Kasabası'na Kalburcu, Kadıyeri ve Karataştan gelenler çoğunluktadır. Buralar daha sıcak ve sululu yerlerde olduklarından sivrisinek bol olurmuş. Bundan dolayı buraların halkı devamlı olarak sıtmaya yakalanır ve iyileşmek için gelirlermiş. İyileştikten sonra memleketlerine geri dönerlermiş. Çünkü Güneykent kasabasında sivrisinek olmadığı gibi her tarafı ormanlık ve yeşillik olduğundan havası da çok temiz, ayrıca suları da güzel olduğundan hastalara iyi gelirmiş. Kalburcu, Kadıyeri ve Karataş yörelerindeki yerleşik aileler sıtma hastalıklarından kurtulamadıklarından kasabanın olduğu yerlerdeki aşiret başkanına haber göndererek yerleşmek istediklerini bildirmişler. Aşiret başkanı da büyüklerini toplayarak durumu görüşmüşler ve “Gelinsin” kararı vermişler (<http://www.gonen.bel.tr/arsiv/download/gonen.doc>, [25.10.2008]).

Böylece Kayı boyundan olan ve Sarıkeçililer olarak adlandırılan bir Yörük aşiretinin Güneykent Kasabası'nın Tekke Mahallesinin bulunduğu yere yurtlarını kurmuşlar ve böylece kasaba yerleşim merkezi olmaya başlamıştır. Gelinsin olarak söylenmeye başlayan kasabanın ismi zamanla değişikliğe uğramış ve “Geresin” şeklini almıştır. 1963 yılına kadar “Geresin” adı ile anılmıştır. Yunus Emre'nin Kasabamız Erenler Tepesinin eteğinde mezarının bulunması nedeni ile Emre veya Emirler Geresini olarak da adlandırılmıştır. 1963 yılında Bakanlar Kurul tarafından Köy ve kasabaların isimlerinin Türkçeleştirilmesi için yapılan değişiklikle yerleşim yerinin güneye bakmasından dolayı “Güneykent” olarak değiştirilmiştir. Bu isim halkımız ve çevremizde de benimsenmiştir (Güneykent Kasabası Belediye Başkanlığı Brifing Dosyası, 2008:3).

Oğuzlar, Bozoklar ve Üçoklar şeklinde iki büyük kola ayrılmaktadır. Bozoklar'ın ve

Üçoklar'ın her biri de 12'şer boy'a (böylece Oğuzlar toplam 24 boy'a) ayrılmaktadır (Yüncü, 1998:2).

Bozoklar: Kayı, Avşar, Bayat, Beğdilli, Yazır, Dudurga, Karaevli, Alkaevli, Döğer, Kızık, Karkın, Yaparlı.

Üçoklar: Kınık, Salur, Bayındır, Çavuldur, Çepni, İğdir, Beçenek, Alayontlu, Yiva, Yüreğir, Büğdüz, Eymür.

Boylar da alt boylara ayrılmaktadır. Örneğin;

Kayı Boyu: Karakeçili, Sarıkeçili, Kızıkeçili, Atçekenler, Kurtlu ve Haculu (Koçak, 2006:33).

Isparta ili Güneykent Kasabasına yerleşen Sarıkeçili yörükleri, Oğuzlar'ın Bozoklar kolunun Kayı boyundan gelmektedir.

İlk insanlar vücutlarının dış etkenlere karşı korumak için önceleri hayvan derileri kullanmışlardı. Sonraları bitki saplarından hasır örmeyi bazı bitkilerin liflerinden yararlanmayı yani dokumacılığı buldular.

Dokumalar rutubetin etkisiyle çürüdüklerinden terkedilmiş, bir barınakta veya toprak altında uzun zaman kalamamaktadır. Bu nedenle bu sanatın tarihini aydınlayabilecek, ele geçen parçalar çok azdır. Mısır'ın kuru ve sıcak iklimi nedeniyle ele geçebilen, XVII. Krallık devrinde yaşamış IV. Tuthmosis'in (M.Ö.1417) mezarından çıkan keten duvar dokuması düz dokuma yaygılar hakkında bir fikir verebilmektedir (Aytaç, 1982:36).

Orta Asya'da Altay Dağları eteklerinde, Pazırık'ta buzullar içindeki bir mezar odasında bulunan, M.Ö. III. - II. y.y' da Hunlular devrinde dokunduğu kabul edilen, Pazırık halısı dünyanın bilinen en eski düğümlü halısıdır. Pazırık Kurgan'ında bu halı ile birlikte, keçe yaygılar ve düz dokuma yaygı parçalarında ele geçirilmiştir. Yine, bu yöredeki, Başadar Kurgan'ında ve Kuzey Moğolistan'daki Noin Ula'da cicim, zili, sumak gibi düz dokuma yaygı parçaları da bulunmuştur. Söz konusu bu örneklerin pek çoğu, ellerinde asa tutan insan figürleri, ard arda dizilmiş hayvan figürleri veya bitki desenleriyle süslüdür. Bütün bunlar bize, düz dokuma yaygıların, Orta Asya -Türk kökenli bir dokuma olduğunu göstermektedir (Deniz, 2000:49).

Alacahöyük'te bulunan gümüş kirman M.Ö. 3000 – 2000 yılları arasına girer. Erbaa ilçesinde bulunan tunç kirman'ın tarihlendirilmesi de ayrı bir değer taşır. Bu belgeler Anadolu dokuma sanatının M.Ö. 6000 yıllarında var olduğunu gösterir (Durul, 1977:13).

Türklerden önce dokunmuş Anadolu da bulunan, en erken tarihli düz dokuma yaygı örneği M.Ö.2300 yıllarında tarihlenen, kraliçenin örtüsü adıyla tanınan ancak, bugün nerede olduğu bilinmeyen kilimdir. Truva (Çanakkale) kazılarında da bulunan bu örnek eski resimlerine göre, yıpranmış halde ve açık yeşil, kahverengi, kırmızı renklerle süslenmiş geometrik desenlerle bezeliydi (Deniz, 2000:49).

Anadolu'da köklü bir dokumacılık sanatının olduğunu yansıtmaktadır. Gordion' da bulunmuş olan Frigyalılar'a ait sumak ve cicim dokuma parçaları da bu tür dokumaların tarihini Anadolu'da M.Ö.VII y.y'a kadar indirmektedir.

Düz dokuma yaygılar; kilim, cicim, zili, sumak teknikleri olarak sınıflandırılmaktadır (Barışta, 1998:106).

Kilim, motiflerin bulunduğu belirli alanlarda, atkı ipliğinin çözgülerin bir altından, bir üstünden geçerek bir başka motifin sınırına kadar gitmesi ve buradan geri dönmesidir. Böylece aynı renkteki atkı ipliğinin çözgü ipliklerinin arasından kendi desen alanında gidip gelerek motifleri oluşturmasıdır. Motifler dokuyucunun isteğine göre bölüm, bölüm veya sıra halinde dokunabilir. Kilim dokuyucularının motifleri dokurken, eline aldığı bir renk atkı ipliğini motif sonuna kadar devam ettirmektir. Bu şekilde yapılan dokuma daha kolay ve az zamanda yapılmaktadır. Uygulanan motifin bir tarafından diğer tarafına açılan ağızlıktan geçirilen atkı ipliği bol bırakılarak kirkitle sıkıştırılarak atkı iplikleri çözgü ipliklerini örterek gizlenmesini sağlamıştır.

Kilim türlerini şöyle sıralayabiliriz. İlikli kilim, desen sınırları eğik olan kilim, eğri atkılı kilim, normal atkı ipliklerinin arasına ek atkı iplikleri sıkıştırılan kilim, çift kenetleme ile yapılan kilim, atkı ipliklerinin aynı çözgü ipliği üzerinden geri dönmesi ile yapılan kilim, sarma konturlu kilim, eğri atkılı kontur kilimdir (Akpınarlı, 2003:17-18).

Halk arasında çalgı, atmalı, cacım vb. gibi isimlerle bilinen cicimler yüzü ve tersi ayrı görüntü veren, atkı ve çözgü ipliği dışında yüzeyde süsleme yapmak amacıyla ya bir ya da birden fazla sayıda bazı tekniklerin deyişiyle desen ipliği kullanılarak dikey tezgâhlarda yapılan dokumalardır (Barışta, 1998:119).

Zililer ilk bakışta sık motifli cicimlere benzetilmektedir. Ancak bu dokuma türü cicim dokumalardan tamamen farklıdır.

Istar adı verilen tezgâhlarda iki kişi tarafından dokunan zililer üç ana iplik sistemine dayanmaktadır. Sağ tarafta oturan kişi atkı ipliğini çözgünün bir altından bir üstünden geçirerek zeminin düz dokumasını yapar. Solda oturan kişi ise düz dokuma sıralarının arasına renkli desen ipliklerini sararak sıkıştırır. Cicim ve zili teknikli dokumalarda dokumanın yüzü

tezgâhın ters tarafındadır (Akbi1, 1977:14).

Zilileri cicimlerden ayıran en önemli özelliklerden biri olarak çözü çiftlerinin bozularak üç, veya beş üstten, bir alttan geçen değişik renkteki desen iplikleri, kendi alanlarında bir boydan bir boya giderler ve tüm zemin 2-1, 3-1 veya 5-1 atlamalarla doldurulmuş olur. Bir sıra böylece dokunduktan ve araya iki sıra atkı atılıp sıkıştırıldıktan sonra, ikinci sıra gene atlamalarla boydan boya doldurulur. (Acar, 1982:61).

Sumak dokuma, atkı ve deseni oluşturan üçüncü ipliğin her sırada çözü çiftlerine tam olarak sarılmasıyla oluşturulur.

Sumak dokumalarda cicim ve zili tekniklerinde görüldüğü gibi dokumanın tersinden yapılan örnekleri vardır (Bayraktaroğlu, 1991:40).

Sumak dokumaları genel anlamda atkı yüzü dokumalardır. Birinci atkı, dokumanın normal atkısıdır. Bu atkı yüzü dokumayı oluşturmak için kullanılır. Diğeri ise sumak atkısıdır. Buda aralıkların arasındaki çözülerden geçer. çözüye dolanarak dokuma oluşturulur, daha çok nakış işlenir gibi dokunur. Öyleyse sumak atkısı, dokumanın yapısına genelde dekoratif bir yapı kazandırır ve sumak dokumasının arkasında bir yükselti oluşturulur.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

2.1. Materyal

Güneykent Kasabasında düz dokuma yaygıları halıya nazaran oldukça geniş bir kullanım alanına sahiptir. Yaygı, seccade, azık torbası, heybe, yastık, çuval, büyük boyutlarda dokunmuş haba örnekleri oldukça çoğunluktadır. Bu nedenle çalışma evreni olarak Güneykent Kasabası düz dokuma yaygıları seçilmiştir.

Örnekleme olarak saptanan düz dokumaların fotoğraf çekimleri yapılmış, teknik, boyut, kalite, renk ve desen özellikleri bakımından incelenmiştir. Bu bağlamda fotoğrafları çekilen düz dokumaların analizleri yapılarak tezde yer verilmiştir. Düz dokumaların yüzey şemaları oluşturulmuş ve motif çizimleri yapılmıştır.

2.2. Yöntem

Araştırmaya başlanmadan önce araştırmanın amacı ve faydaları ortaya konulmuş, bu amaç ve faydalar doğrultusunda araştırmanın konusu belirlenmiştir.

Araştırmanın amacı, geçmişten günümüze gelenek ve göreneklerini koruyan Güneykent Kasabasının kültürel zenginliğinin düz dokumalara yansımalarını incelemektir. Yapılan araştırma yok olmaya yüz tutmuş bu dokumaların gün ışığına çıkarılarak bu yörenin geleneksel değerlerinin tanıtılmasına çok önemli bir katkı sağlayacaktır.

Öncelikle alan araştırması yöntemi kullanmak için Güneykent Kasabasına gidilerek Güneykent Belediyesi ve Mahalle Muhtarlarından düz dokumalar hakkında bilgili olan kişiler tespit edilmiş, bu kişiler ile sözlü görüşmeler yapılmış, düz dokumalarla ilgili hazırlanan 25 adet soru kasaba sakinlerine sorulmuş, anket yönteminden de yararlanılmıştır.

Güneykent Kasabasında dokunan düz dokumaların tarihini, yapılış tekniklerini, kullanılan malzemenin boyama aşamasını tespit etmek için sözlü görüşmelerde dijital kamera ve fotoğraf makinesi kullanılmıştır. Dokumaların kalite analizinde 1cm.lik lüp kullanılarak dokumanın kenar ve orta kısımlarında atkı ve çözgü sayısı orantı kurularak 10 cm. deki atkı ve çözgü sayısı belirlenmiştir. Boyutlarını tespit edilmesinde ise metre kullanılmıştır.

Ayrıca Güneykent yöresi ve bu yörede yaşayan Sarıkeçili Yörükleri hakkında, bu konuda yazılmış mevcut kaynaklar ve internet kaynakları da taranarak bilgi toplanmıştır.

2.3. Veri Toplanması ve Çözümü

Geçmişten günümüze gelen Güneykent Kasabası düz dokumalarının örneklerine, özellikle Abdülfettah Camisi, Güneykent Kasabası Belediye Sergi Salonu ve yapılan alan araştırmasında bazı yaşlı insanların evlerinde rastlanmaktadır.

Bu yöreye yerleşen ve yaşamını devam ettiren Sarıkeçili Yörükleri hakkında veri toplanmış, dokuma özellikleri incelenmiş ve diğer Sarıkeçili Yörükleri ile ortak noktalar tespit edilmiştir.

Güneykent Kasabası ile ilgili yazılmış kaynaklardan geçmişte dokumacılık yapıldığına dair bilgi toplanmıştır. Yöredeki halkın tarihi, yaşayış tarzı ve dokumalarıyla ilgili sözlü görüşmelere de yer verilmiştir. Bunun yanında araştırma konusu kapsamında ulaşılabilen yayınlar ve elektronik ortamda internet verilerinden de yararlanılmıştır.

3. BULGULAR

3.1. Isparta Güneykent Kasabası Düz Dokumalarının Tarihçesi

400–450 yıl önce çocuklarını askere göndermemek için Emir Dağından kaçan bir Yörük ailesi sürüleri ile birlikte kasabanın kuzey kısmına yerleşir. Kayı boyundan olan ve Sarıkeçililer olarak adlandırılan bu Yörük aşireti Güneykent Kasabası'nın Tekke Mahallesinin bulunduğu yere yurtlarını kurmuşlardır (Güneykent Kasabası Belediye Başkanlığı Brifing Dosyası, 2008:1).

Yörük, Yörümek fiilinden türemiş olup, Anadolu'ya gelip yurt tutan göçebe oğuz boylarını (Türkmenleri) ifade eden bir kelimedir (Eröz, 1991:20).

Türkmen kelimesi ise, Müslüman olan oğuzlara “Müslüman Türk” manasına gelen “Türkmen” demişlerdir. 11. asırdan beri Oğuz kelimesiyle aynı anlamda kullanılan “Türkmen” kelimesi, Oğuzların yerleşik olmayan, henüz yerleşmeyen, göçebelikte devam eden kısımlarına verilmiştir. Sonradan “Oğuz” kelimesi tamamen bırakılmış, yerleşik Oğuzlara Türk, göçebelige devam edenlere Türkmen denilmiştir. Bundan sonra Oğuz yerine Türkmen kelimesi kullanılmıştır (Cihangir, 2005:3-4).

XI. yüzyıldan itibaren kendilerine Türkmen de denilen Oğuzlar'ın Türkiye Türkleri ile İran, Azerbaycan, Irak ve Türkmenistan Türklerinin ataları olduklarını biliyoruz. Ancak Sarıkeçililer'in Oğuz boylarından hangisine mensup olduğunu belirtemiyoruz. Sarıkeçili oymağının Sarıkeçi, Sarıkeçili (Sarıkeçilü), Sarıkeçilili (Sarıkeçülülü) adlarıyla da anıldığı İçel, Aydın, Konya, Karahisar-ı Sahib, Akşehir ve Saruhan sancakları, Doğanhisarı Kazası (Konya sancağı), Antalya Kazası (Feke sancağı), Eğridir, Isparta, Burdur, Dazkırı ve Uluborlu kazaları (Hamid sancağı), Tavşanlı, Honaz Kazası (Kütahya sancağı) onların yaşadığı çevreler idi (Dulkadir, 1997:49).

Böcüzade Süleyman Sami Isparta ve yöresi aşiretler bölümünde Melli, Sarıkeçili, Saçıkıralı, Karahacılı, Horzumlu, Töngüşlü, Eski Yörük, Honamlı, Karakoyunlu, Fettahlı namlarında bir takım cemaatlar, yaz aylarında gelip konarlar, kışın Antalya sahillerine göçerler. Bunlardan Gönen civarına gelen Sarıkeçili aşireti 40 yıldan beri kışlaklara gitmemekte ve Kızılköy mevkiinde kalmaktadırlar (Böcüzade, 1983:77).

Yörüklerde dokumacılık en temel işlerden biridir. Her kadın boş zamanında mutlaka ıstarının ve çulhasının başına geçer ve obasına gerekli olan şeyleri dokur (Artun, 1996:29). Çadırın yönetimi evin en yaşlı kadınındadır. Kadın evin ayakta kalmasını sağlayan en önemli

fonksiyonu yerine getirmektedir. Çocuğu doğurup sağlıklı bir şekilde yetiştirmek kadının işidir. Misafiri gerektiği şekilde kadın ağırlar. Kilimi, çadırı, heybeyi, kolanı kadın dokur. Evin ihtiyacı olan hemen bütün el işiyle yapılabilecek eşyaları kadın yapar.

Hayvandan sütü kadın sağlar. Üzerlerine giyilen giysileri kadın diker. Keçiden, koyundan kırkılan yünü, kılı kadın temizler, eğirir, boyar ve çeşitli motiflere dönüştürür (Seyirci, 1996:199).

Isparta Güneykent Kasabası Düz dokumalarının tarihini veya ne zamandan beri dokunduğunu bilemiyoruz.

Güneykent Kasabası Düz dokumalarının tarihi çok eski yıllara kadar uzanmakta ve 400-450 sene önce Yörük yaşamıyla özdeşleşen zengin dokuma kültürünün Afyon Emirdağdan göç eden bu yörük ailesiyle birlikte geldiği söylenmektedir (A. Aktuna, sözlü görüşme, 16.07.2008).

Güneykent Kasabası Düz dokumalarının en eski örneklerine Güneykent'in en eski camisi olan Abdülfettah Camisinde rastlanmaktadır. Kilim tekniğinde dokunmuş olan bu örneklerin çözgü ve atkısı yün malzemedir. Ayrıca Güneykent Belediyesi Sergi Salonunda da 2 adet Abdülfettah Camisindekilerle aynı özellikte kilim yaygı bulunmaktadır.

Bir diğer örnek ise yaklaşık 1890'lı yıllara tarihlendirilen cicim tekniğinde ince yün ipliklerle dokunmuş olan yaygıdır.

Şekil 3.1.1. 80x120 cm Ebatında Cicim Dokuması

Kaynak: Ramazan KANTAY

Böcüzade Süleyman Sami (1983) bu köyde davar kılından ve karışık yünlerden çok güzel kilimler, çul, çuval ve heybeler yapıldığından bahsetmiştir (Böcüzade, 1983:54).

Bilindiği gibi Türk toplumunda yaylaya çıkmanın özel bir yeri vardır. Bu alışkanlık özellikle sıcak bölgelerde daha yaygın hale gelmiştir. Bundan dolayı gerek yerleşik hayata geçmiş gruplarda, gerekse göçer gruplarda değişik amaçlı olmakla beraber yaylacılık önemli yer tutmaktadır (Cihangir, 2005:73).

1940-50'li yıllarda Güneykent halkı Mart ayı sonlarında yaylaya çıkardı. Çadırlar kurulurdu. Halkın sürüsü vardı. Küçükbaş hayvancılık yapılıyordu. Kasım ayı gelinceye kadar yaylada kalınırdı. Sıra Armutlar, Depelci, Demirli, Biryalı, Alva, Akpınar, Taşalan, Eceköy, Popa(Uluborlu), Üçoluklar(Gönen) gidilen yerler arasındaydı (A. Aydoğdu, sözlü görüşme, 16.07.2008).

Bu yıllarda Dimi Haba olarak tanınan 165x320 cm kıl malzemeli dokumalar ve mutaf olarak adlandırılan 170x320 cm ebatlarındaki yün malzemeli yaygılar yaylaya götürme amaçlı dokunmuştur (R. Erdal, sözlü görüşme,16.10.2008).

Şekil 3.1.2. 170x320 cm Ebatında

Mutaf Dokuma Örneği

Kaynak: Rahime ERDAL

Şekil 3.1.3. 165x320 cm Ebatında

Dimi Haba Dokuma Örneği

Kaynak: Remziye ACAR

Bugün çoğunlukla toprağa yerleşen, hayvancılığı büyük ölçüde bırakan, az da olsa köyler arasında gidip gelmeler, kız alıp vermeleri süren Sarıkeçililer dokumacılığı bırakmışlardır. Ancak dokumalarını incelediğimizde, Sarıkeçili köylerini tek tek saptamak mümkündür. Dokumalar bir bakıma aşiretin kimliğini ele vermektedir (Seyirci, 1990:85).

3.2.Isparta Güneykent Kasabası Düz Dokumalarının Teknik Özellikleri

Çözü ipliklerinin arasından atkı ipliklerinin değişik şekillerde alttan ve üstten geçirilmesi ile dokuma oluşturulmaktadır. Güneykent Kasabası Düz Dokumalarında kilim, cicim ve zili tekniğinde uygulanmış örnekler görülmektedir.

3.2.1. Hammadde ve Kullanılan İpler

3.2.1.1. Yün (koyun yünü)

Yün ağırlığının yüzde otuz üçü kadar nem alır. Çürümez. Güneş ve direkt elektrik ışınlarından etkilenir. Yünün bünyesinde yapısına göre bir yaşam sürecine sahip olduğu yapılan arkeolojik ve tarihi mezar kalıntılarında bulunan malzemedan anlaşılmaktadır. Yün

normal şartlarda statik elektriklenme ile manyetik olarak tozları çekmez. Yüzeyine gelen tozlar silkeleme, fırçalama veya hafif nemli bez veya çöven köpüğü ile temizleme zararsız ve yeterli bir temizleme olur. Yüne en çok zarar veren güve ve faredir. Kimyasal maddelerle temizleme asla yapılmamalıdır (Durul, 1977:13).

Yörede yaşayan Yörükler yetiştirdikleri koyunların yünlerini kullanmışlardır. Koyunlar senede iki kere kırılmaktadır. İlkbaharda ve sonbaharda kırkım işlemi yapılmaktadır. Kırkılan yünler çeşitli temizlik işlemlerinden geçirildikten sonra kirman ile iplik haline getirilir.

Yörede yapılan ilk dokuma örneklerinde genellikle koyun yünü kullanılmıştır. Sonraki örneklerde özellikle desen ve atkı iplerinde yün kullanılmıştır.

3.2.1.2. Kıl

Kıl: Anadolu'da yetişen keçiler cinslerine göre:

- 1- Tiftik Keçisi (Anadolu'ya özgü bir keçi türüdür)
- 2- Kıl Keçisi (Dağ keçisi) adı ile bilinirler.

Ankara keçisi adı ile bilinen Tiftik keçisi Ankara ve bütün Orta Anadolu'da yetişen bir türdür. Kendine özgü parlak ve kıvrak 20 cm aşağı olmayan yumuşak yündür. Dokuma ve örme sanayimizde yün kadar önemli bir maddedir. Angora – Moher adı ile anılan yün çeşitleridir. Siyah ve kahverengi tiftik keçisi yoktur. Melez olanları ender görülür. Sonbaharda keçilerin uzayan yününün altında pamuk örtüsünde ince tüyler görülür. Keçiden bu yün belirli yöntemlerle kırılır. Filik adı ile anılan bu yün çok yumuşak kıvrak çok ince büküm yapılıdır. Hırka, çeşitli başörtüleri hatta yün oyası da yapılıdır.

Kıl keçisi Isparta, Toroslar ve bütün Doğu Anadolu'da görülür. Sütünden, etinden, kıl ve derisinden faydalanılır. Kıldan çul, çadır, çuval, at örtüleri, ip ve yolluklar yapılıdır. Dağ keçisinden alınım filik yünden kışlık çorap, başlık, eldiven gibi kışlık ürünler hazırlanır (Durul, 1977:43).

Yörede yetiştirilen keçilerin kırılmasıyla elde edilmektedir. “Kırklık” adı verilen makas ile senede iki kez kırkım yapılmaktadır. Akarsuda yıkanıp kurutulan keçi kılları kıl tarağında taranarak “Kolçak” yapılıdır. Daha sonra kirmanda eğriken kıl iplik haline getirilerek dokumada kullanılır.

Kıl yörede dokunan tek tırnaklı ve koç boynuzlu habaların ve özellikle dimi habalarının, buğday çuvallarının, torbaların, heybelerin, yastıkların çözü ve atkılarında kullanılan vazgeçilmez bir hammaddedir.

Şekil 3.2.1.2.1. Kolçak

Kaynak: Remziye Acar

3.2.1.3. Pamuk

Pamuk: Dokumacılıkta çeşitli hammaddelerin ve pamuğun Asya'dan yayıldığı bilinmektedir(İyribor, 1958:1).

Pamuk 37–40 derece enlemleri arasında yetişir. Hint kökenli pamuk bitkisi kapsülündeki tohumundan elde edilen bir elyafıdır. Pamuk ipliği pamuğun cinsine, uzunluğuna, incelik, yumuşaklık ve esnekliğine renginin beyazlığına göre değerlendirilmektedir. Eski çağlarda Hindistan – Çin – Babil – Aztek ve İknalarda bilinirdi. Dokusal yüzey yapımında kullanıldığı bilinmektedir.

Pamuk bitkisel bir türdür. Tarlada oluşan kozalardan toplanan pamuk elyaflarının niteliğine göre çırçır makinelerinde tohumlardan ayrılır. 100 kg pamuk kozasından 35 kg pamuk elyafı, 62 kg tohum, 3 kg artık çıkar. Tohum ve artıklardan yağ ve hayvan yemi yapılır. Pamuk elyafının kısa ve ham olanı LİNTERS adı ile tanınır. Diğer bitkisel dokuma ham maddeleri ile karıştırılarak kâğıt ve dumansız barut yapılır(Durul, 1977:43).

Yörede bazı heybelerin, torbaların, yastıkların çözü ve atkılarında günümüzde dokunan dokumalarda özellikle çözülerde pamuk ipliği kullanılmaktadır.

3.2.1.4. Kullanılan İpler

Anadolu'da halı, kilim ve düz dokuma yaygıların malzemesi yündür. Her ailenin kendi beslediği koyundan elde ettiği yün, ilkbahar ve sonbahar aylarında kırkılır. Çeşitli temizlik işlemlerinden geçirilen yünler kirmen, iğ veya çıkırık ile iplik haline getirilir. Yün ipliklerin yanı sıra, son yıllarda pamuk iplikler de kullanılmaktadır (Ürer, 1997).

İpler dokunmadan evvel boyanır. Çözgü ipleri genellikle renksiz, atkı ipleri renklidir. Her bölgenin, hatta her köyün kendine özgü boyama yöntemleri vardır. Boyanacak ipler bitkisel ve doğal boyalarla evde boyanır ya da sentetik boyalarla ip boyayan, bu işi meslek edinmiş kişilere yaptırılır. Bitkisel ve doğal boyalar sonbaharda toplanır, kurutulup ezilir veya boyama sırasında bütün halinde boya kazanına konularak, halkın kendi deneyimleriyle kaynatılır. Bitkisel ve doğal boyalarla yapılan boyama güç ve zahmetli bir iştir. Ancak, dokuma kalitelidir. Sentetik malzemelerle yapılan boyama daha kolay ama kalitesizdir (Deniz, 1998:4-5).

3.2.2. Tezgâh ve Diğer Araç Gereçler

3.2.2.1. Tezgâh

Şekil 3.2.2.1.1. Istar Tezgâh

Kaynak: Fatma GÖLLE

Yörede uygulanan düz dokumalar Istar adı verilen yarı yatık tezgâhlarda dokunur.

Her türlü dokumanın yapıldığı tezgâha “ıstar” adı verilmiştir. 5 dakikada sökülür, aynı sürede de monte edilebilir. Taşıma için hayvan sırtına yüklendiğinde dengeli durabilecek biçimde 4 parçadan oluşmuştur(Dulkadir, 1997:76).

Istarın Parçaları:

Yan Dikmeler: Tezgâhın kuruluşunda iskeleti teşkil eder. 0,30 m eninde kalın bir tahtadır. Alt ve süt uçları Bazı ağaçlarının geçmesi amacıyla yuvalıdır. Gücü ipi ile bazı ağacının takılması ve germe ipleri için, eşit aralıkta dişler açılmıştır.

Bazı Ağacı: Alt ve üst olmak üzere iki yuvarlak ağaçtır. Birer ucu germe çubukları için deliklidir. Ortası boydan boya olukludur. Gücü başı, bağlama çubukları yatağıdır.

Germe Çubuğu: Tezgâhların gerilmesine yardım eder.

Gücü Ağacı: Yerde yapılan çapraz çözüğü ayırır. Gücü ipleri, arışları tek çift ayırma işini gücü ağacı ile yapar.

Gücü Açma-Kapama Tahtası: Beş santimetre enindedir.

Gücü İpi: Çapraz çözgünün karışmamasını sağlar (Durul, 1977:16).

Istarın kurulup sökülmesi kolaydır. Evin bir odasında betonun içine yan ağaçlar gömülmektedir. Sonra ağaç ve üst ağaç takılarak sabitlenmektedir.

Yörede çözgü ipi olarak genellikle kıl kullanılmıştır. Bazı yakın tarihli dokumalarda pamuk ipliği kullanılmıştır. Yörede çözgü ipleri dokumanın boyutuna göre hazırlanır. Düz dokumalarda çözgü boyuna göre yere iki adet kazık çakılır. Çözgü çözme sırasında bir kişi çözme işlemini yapar iki kişi de kazıkların olduğu yerde çözgü başlarını örer. Çözgü düz çözülür. Çözgü bitince varan gelen ağacı tellerin arasına çözgünün karışmaması için takılır. Üst ağacın geleceği yere ince demir takılıp burulur. İnce demir üst ağaca takılıp ağacın üzerine sarılır. Daha sonra çözgü alt ağaca takılır. Istar sabitlenen çözgüleri varan gelen geçilir. Daha sonra gücü ağacı takılıp gücüleme işlemi yapılır. Istar dokumaya hazırlanmış olmaktadır (Z. Güngör, sözlü görüşme,16.07.2008).

3.2.3. Diğer Araç Gereçler

3.2.3.1. Kırklık

İki ağızlı koyun yünü ve keçi kılını kesme aracıdır(Çelik, 2008:115).

Şekil 3.2.3.1.1. Kırklık

Kaynak: Remziye Acar

3.2.3.2. Kıl Tarağı

Keçinin kırkımı yapıldıktan sonra kılları tel haline getirmek için kullanılan bir alettir.

Şekil 3.2.3.2.1. Kıl Tarağı

Kaynak: Remziye Acar

3.2.3.3. Kirmen(Eğirtmeç)

Şekil. 3.2.3..3.1. Kirmen (Eğirtmeç)

Bu alet, çınar ağacından bir mile geçirilmiş dört kanattan meydana gelmektedir. Bu işe

yün eğirme, pamuk eğirme ismi verilmektedir(Yalman, 1977:465). Yörüklerin yaşadığı Güneykent Kasabası'nda çok kullanılan kirman; çengelli bir eksenin üzerine geçirilmiş iki tahtadan oluşan eğirme aracıdır. Kirmenin kullanımı; "kirman ile bükülecek iplerin yünleri sol kol bileğine bilezik gibi geçirilir ve sağ el ile kirman döndürülür. İp büküldükten sonra kirmenin kanatlarının üstüne sarılır (Yalman, 1977:467).

Şekil 3.2.3.3.2. İplik Eğiren Kadın

Şekil 3.2.3.3.3. Çorap Ören Kadın

3.2.3.4. Dikey Dolap (Keceve, Gülecen)

Keceve; çözümlü dolapları genellikle dikey dolap şeklinde olup evlerin bir odasında veya dışarıda, sundurma altında bulunur. Taban ve tavanda yataklanmış bir eksen etrafında dönebilen kare prizma ahşap bir konstrüksiyondur, şeklinde tanımlanmaktadır (Yağan, 1973:11). Yörede dokuma için hazırlanan kilim iplerini dolamak için kullanılır(N. Kantay, sözlü görüşme,16.07.2008).

Şekil 3.2.3.4.1. Gülecen

Kaynak: Nazmiye KANTAY

3.2.3.5. Kirkit

Ahşap veya demirden yapılan kirkit ahşap veya demir saplı, kurşun gövdeli tarak şeklinde dişleri bulunan, dişleri ipler arasına girerek düğüm iplerini sıkıştırmaya yarayan alete verilen addır. Günümüzde kirkitle aynı işlevde olan aletlerde vardır ki bunlara kirkîç ve diştir denilmektedir. Kirkîçler çok dişlidir, diştir ise üç, sekiz veya on dişlidir

(<http://www.thbmer.gazi.edu.tr/thb/halkbilgisi/meslekler/meslekler.htm>, [25.10.2008]).

Yörede dokumanın boyutuna göre ağaç ve demirden yapılmış farklı kirkitler kullanılmaktadır.

Şekil 3.2.3.5.1. Kirkit Örnekleri

3.3. Isparta Güneykent Kasabası Düz Dokumalarının Sanatsal Özellikleri

3.3.1. Kullanılan Motifler ve Anlamları

Türkler kutlu sayılan uğurlu sayılan yanlışları dokumalarına işlemiştir (Görgünay, 2001:12). Orta Asya Türk boy ve soylarının bayrak, flama, yapı, mezar taşı ve balballarında görülen damgalar, motif olarak dokumalarda da yer almışlardır. “İm” diye bilinen bu işaretler, Türk aşiretlerinin, tarihleri boyunca gittikleri ve yayıldıkları her yerde varlıklarını devam ettirmiştir. Bu aşiretler daha çok “kilim” türü dokumalarıyla tanınmışlardır. Damgalarını daha çok bu tür dokumalarda yaşatmışlardır.

Gelin tarağı, Gebelik, Ayırkacak, Çakmak motifleri, Kınık Aşireti; Koçboynuzu, Sarıkeçili Aşireti; Koçbaşı, Karakeçili Aşireti için ayrı bir mana ve önem taşır (Özönder, 1996:249).

Yüzyıllardır aktarıla gelen simgesel anlatım dili birçok geleneğimizin günümüze taşınmasına vesile olmuştur (Erbek, 2002:9).

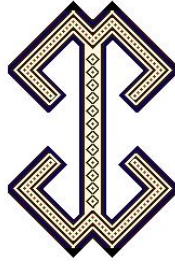
Motifler kız alıp verme, yaylalara göç esnasındaki iletişim, çevre özellikleri ve hayal gücüne dayandırılarak çeşitli isimler almıştır. Güneykent Kasabası Düz Dokuma yaygılarında

motifler, ‘nakış’ olarak adlandırılmaktadır. Motif isimleri yörede kullanıldığı şekliyle aynen aktarılmış, bilinmeyen motifler ise kaynaklardan araştırılarak araştırmaya alınmıştır.

3.3.1.1. Koçboynuzu

Bereket, kahramanlık, güç ve erkekli sembolü olan koçboynuzu motifi, Anadolu kültüründe ana tanrıçadan sonra yada onunla birlikte kullanılan bir motiftir. Boynuz sembolü, insanlık tarihinde her zaman güç, kuvvet timsali olan erkekle özdeşleştirilmiştir (Erbek, 2002:30).

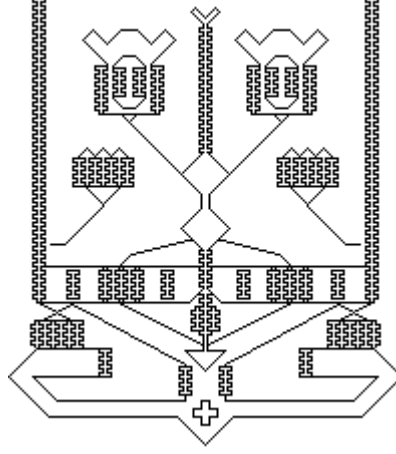
Yörede dokunan kıl habalarda zili tekniğinde dokunmuş örnekleri mevcuttur.

Şekil 3.3.1.1.1. Koç Boynuzu Motif Çizimi

3.3.1.2. Hayat Ağacı

Hayat ağacı, sürekli gelişen, cennete yükselen hayatın, dikey sembolizmini oluşturur. Geniş anlamda, sürekli değişim ve gelişim içinde yaşayan evreni sembolize eder. Evrenin üç elementini, toprağın derinine inen kökleriyle yeraltını, alt dalları ve gövdesiyle yeryüzünü, ışığa yükselen üst dallarıyla cenneti birleştirir. Yeryüzü ve cennet arasındaki iletişimi sağlar. Servi, sedir, incir, zeytin, asma, hurma, palmiye, kayın, nar, meşe gibi ağaçlar değişik toplumlarda hayat ağacını sembolüdür. Anadolu motiflerinde hayat ağacı, ölümsüzlüğün sembolü olarak “can ağacı” adıyla nitelendirilir. Birçok yörenin dokumalarında hayat ağacının üzerinde görülen kuşlar, zamanı geldiğinde uçacak olan can kuşlarıdır. Özellikle servi ağacı ölümsüzlüğü simgeler (Erbek, 2002:164).

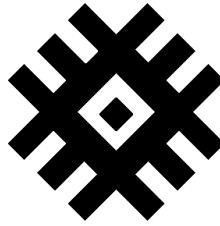
Şekil 3.3.1.2.1. Hayat Ağacı Motif Çizimi

Kasabada bulunan dokuma yaygıların en eski örneklerinde bu motife rastlanmaktadır.

3.3.1.3. Pıtrak (Putırak, Bıtırak, Butırak)

Pıtrağın üzerindeki dikenlerin kötü gözü uzaklaştırdığına inanan Anadolu insanı onu nazarlık motifi olarak kullanmıştır(Erbek, 2002:108).

Güneykent Kasabası Düz dokuma yaygılarında, dimi habalarda, kıl çuvallarda cicim tekniğinde sıkça kullanılmıştır. Yöre insanı bu motifi ‘fincan’ olarak adlandırır.

Şekil 3.3.1.3.1. Pıtrak Motif Çizimi

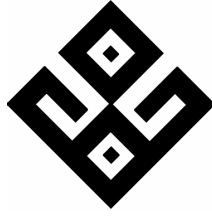
3.3.1.4. Elibelinde (Eliböğründe)

Kültürümüzde çok eskiden beri yeri olan bu motif birçok sanat eserinde bulunduğu gibi özellikle dokumalarda oldukça fazla kullanılmıştır.

Anadolu’da günümüz aile yapısına bakacak olursak, ana tanrıça kültürünün devamı

olan bir yapılanmayla karşılaşırız. Özellikle tarıma dayalı yerleşim merkezlerinde kadının üretime olan katkısı erkeğe kıyasla çok daha büyüktür. Kent kadını yaşamsal sorumlulukları erkekle paylaşırken köy kadınının üretim ve çoğalmada egemen bir konumda olduğu gözlenir. Anadolu'da üretilen dokumalarda günümüzde de çok yaygın olarak varlığını sürdüren ana tanrıça sembolü “Elibelinde Motifi” kadını, bereketi, doğurganlığı simgelemekte, kadının Çatalhöyük'ten günümüze dek önem ve anlamını yitirmeden gelen propozisyonu ile paralel olarak taşıdığı sembolik anlamı korumaktadır(Erbek, 2002:108).

Yöredeki dokuma örneklerinde, özellikle yastıklarda, azık torbalarında, oldukça fazla uygulanmış bir motiftir.

Şekil 3.3.1.4.1. Eli Belinde Motif Çizimi

3.3.1.5. Göz (Dört Göz, Dana Gözü, Bülüş Gözü)

İncelenen dokumalarda özellikle zili tekniğinde dokunmuş koçboynuzlu habalarda örneklerine rastlanmakta ve dokunmuş eski yaygılarda da gerek kilim gerekse cicim tekniğinde uygulanmıştır.

İnsan gözü iyi niyetli bakışlar taşıyabileceği gibi zaman zaman kötü niyetlerin aktarıldığı bir araç olarak da kullanılabilir. Kötü niyetli nazarlar taşıyan gözün verebileceği zararın önlenmesinin en kısa ve en etkin çaresinin de yine gözün kendisi olduğu kabul edilmektedir. Çünkü bedenın dışı açılan bir organı olan gözün, ışığı alma yetisi nedeniyle derin bir anlamı ve etkin bir gücü vardır (Erbek, 2002:128).

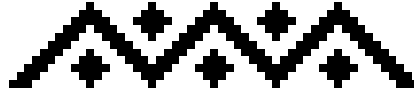

Şekil 3.3.1.5.1. Göz Motif Çizimi

3.3.1.6. Su Yolu (Sığır Sidiği, Dikme, Akıtma, Deve Hörgücü)

Su, yeniden doğuşun, bedensel ve ruhsal yenilenmenin, yaşamın akışkanlığının ve sürekliliğinin, bereket, soyluluk, bilgelik saflık ve erdemin sembolüdür(Erbek, 2002:104).

Yöredeki dokuma örneklerinin özellikle kenar sularını süsleyen vazgeçilmez bir motiftir.

şekil 3.3.1.6.1. Su Yolu Motif izimi

3.3.1.7. Yan Nakış

İncelenen dokumalarda özellikle cicim tekniğinde dokunmuş kıl dimi habalarda ve kıl çuvallarda örneklerine rastlanmakta ve zemine yerleştirilen bordür bantlarının iini süsleyen bir motiftir.

şekil 3.3.1.7.1. Yan Nakış Motif izimi

3.3.1.8. Tabaka

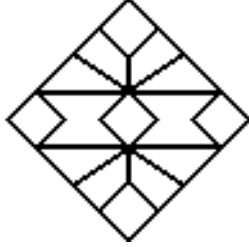
Yöre halkı tarafından sigara paketine benzetildiği için bu adı almış özellikle azık torbası ve yastıkları süsleyen bir motiftir.

şekil 3.3.1.8.1. Tabaka Motif izimi

3.3.1.9. Çetinceviz

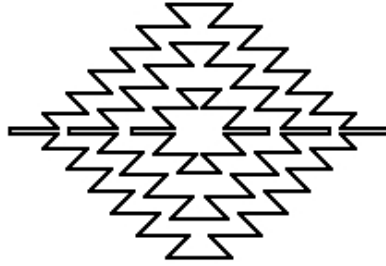
Dokuma zorluğu bakımından bu adı almış, cicim tekniğinde özellikle yastıklarda görülen güzel bir motiftir.

Şekil 3.3.1.9.1. Çetinceviz Motif Çizimi

3.3.1.10. Göbek

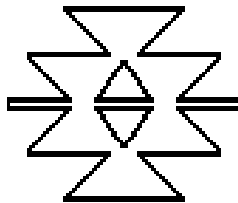
Özellikle arıssız elle örülen ve Farda kilim olarak adlandırılan yaygılarda ve yöredeki en eski dokuma örneklerinde zemini süsleyen bu motif geçmişten günümüze dokumalarda kullanılmıştır.

Şekil 3.3.1.10.1. Göbek Motif Çizimi

3.3.1.11. Kelebek

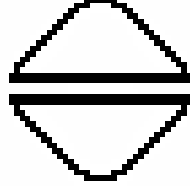
Motif yapısı itibarıyla kelebeğe benzemektedir. İncelenen dokuma örneklerinde bazen zeminde bazende kenar sularında görülür.

Şekil 3.3.1.11.1. Kelebek Motif Çizimi

3.3.1.12. Elma

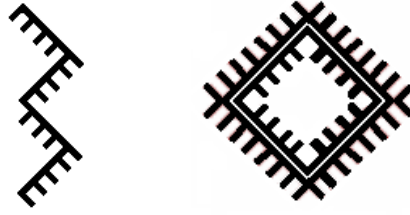
Elmaya benzetildiği için bu adı almış özellikle yaygıların kenar sularını süsleyen bir motiftir.

Şekil 3.3.1.12.1. Elma Motif Çizimi

3.3.1.13. Tek Tırnak

Bu motif yöre halkı tarafından bazen kıl habalarda bazende azık torbalarında zemini kaplayacak şekilde iç içe yerleştirilmiştir. Kıl habaların kenar sularında bu motife rastlanmaktadır.

Şekil 3.3.1.13.1. Tek Tırnak Motif Çizimi

3.3.1.14. Beşik

Koçboynuzu motifiyle birlikte kullanılır. Görüntü itibariyle yöre halkı tarafından bebek beşiğine benzetilen ve Koç boynuzu motifinin iki yanına, bitişik olarak yerleştirilen bir motiftir.

Şekil 3.3.1.14.1. Beşik Motif Çizimi

3.3.1.15. Ayak

İncelenen yakın tarihli dokuma örneklerinin hemen hepsinde dokumanın başına ve sonuna yerleştirilen motiflerdir. Dokumaya bu motifle başlanır ve bu motifle bitirilir.

Şekil 3.3.1.15.1. Ayak Motif Çizimi

3.3.1.16. Zülfü Gıvrım

Koç boynuzlu habalarda zemine uçları birbirine bitişmiş şekilde yerleştirilen koç boynuzu motiflerinin boş kalan kısımlarına sistemli bir şekilde yerleştirilir. Koç boynuzu motifiyle birlikte dokumadaki yerini alır.

Şekil 3.3.1.16.1. Zülfü Gıvrım Motif Çizimi

3.3.1.17. Parmak

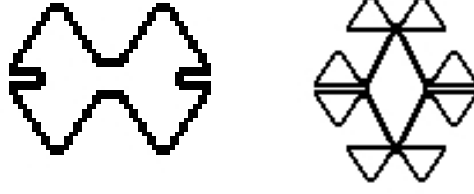
Yöredeki en eski dokuma örneklerinde bu motife sıkça rastlanır. Dokumayı bölümlere ayırmada kullanılmıştır.

Şekil 3.3.1.17.1. Parmak Motif Çizimi

3.3.1.18. Kurt Ağız

İncelenen en eski dokuma örneklerinde bu motife sıkça rastlanır.

Şekil 3.3.1.18.1. Kurt Ağız Motif Çizimi

3.3.2. Yüzey Şemaları ve Kompozisyon Özellikleri

Koçboynuzu, tek tırnak, göbek, baklava motifleri dokumaya adını veren ana motiflerden bazılarıdır. Dokumalarda zemin geometrik sahalara ayrılarak motifler yerleştirilmiştir. Baklava ve altıgenler bazen bitişik bazende diyagonal şekilde sıralanmış içleri motiflerle süslenmiştir. Kıl malzemeye yapılmış dimi habalar ve kıl çuvallar enine şeritler halinde dokunmuştur. Dokunmuş yastık örnekleri ise zemine diyagonal şekilde yerleştirilen baklavalardan içi elibelinde, çetinçeviz motifleri ile süslenmiştir. Azık torbalarında ise iç içe yerleştirilen baklava şeması tüm yüzeyi kaplar ve genellikle tek tırnak motifleri ile zemin süslenir. Yastık ve azık torbalarında baş ve son kısımları ayak motifleri ile süslenip zeminden önce ince bir bordür yerleştirilir.

3.3.3. Kullanılan Boya ve Renkler

Örneklerin genelinde zemin rengi, kahverengi, kırmızıdır (aldır). Bazı örnekler üç renk ile, bazılarında çok renkle dokunduğu görülmüştür. Çözümleri genellikle siyah keçi kılıdır. Dokumaların atkı ipliklerinde doğal keçi kılından elde edilen siyah, beyaz, gri, sarı kullanılmıştır. Desenlerde çok çeşitli renkler ve tonları görülür.

Siyah (kara), gri (gır), beyaz (ak), kahverengi, sarı, turuncu (kınalı), pembe (boz), kırmızı (al), eflatun, mor, yeşil, krem, mavi (gök), bordo (kızıl) renkler kullanılarak dokumalar oluşturulmuştur.

Kullanılan dokuma ipliklerini yöre insanı kendi yetiştirdiği keçi ve koyunda kırkıp, eğirip, boyama işlemini de kendisi yapmıştır.

Anadolu'da doğal boyamacılık çok eski ve köklü bir uygulamadır. Bir çok el sanatı ürünlerimiz için gerekli boyayı, uzun yıllar bitkilerden almışız. 1882'den itibaren, ülkemize giren suni boyalardan önce kullanılan doğal boyalar arasında, bitki boyaları önemli yer tutar. Uzun süre devam eden doğal boyacılıkta, boyar madde olarak sayıları belli olan bazı maden, toprak, hayvan çeşitleri ve bitkiler kullanılmıştır (Öztürk, 1982:49).

Anadolu'da kök boya (doğal ve bitkisel boya) geleneğinde yün iplikler iki şekilde boyanmaktadır. Bazı bitkilerin boyar maddeleri yüne doğrudan geçerken, bazıları ise bir ara maddeye ihtiyaç duyar. Bu ara maddenin kullanımına mordanlama adı verilir. Mordanlar doğal ve kimyasal olmak üzere iki çeşittir. Doğal mordanlar meşe palamudu (pelit), koruk suyu, sirke, turunç suyu, sütleğen sütü, meşe ağacının kökü, sığır idrarı, taş yosunları, kil, kireç, ekmeç hamuru mayası, ceviz ağacının kök filizleri, odun külü vs.dir. Kimyasal mordanlar ise şap, saçıkıbrız, potasyum bikromat, kremtarlar ve sodyum sülfattır (Uğur, 1988:11-12).

Anadolu'da doğal boyacılıkta kullanılan bazı maddeler ve elde edilen renkler şunlardır: Bakkam (kırmızı, koyu kırmızı, siyahımsı kırmızı, eflatun), cehri (sarı), zerdaçal (sarı, koyu sarı, portakal rengi), ayva yaprağı (kahverengi ve tonları), kök boya (kırmızı, güzel kırmızı), şeftali yaprağı (sarıya çalan yeşil), yarpuz (koyu siyah), sütleğen (sarı) saman (kestane rengi), ayva kabuğu (lâcivert), ıhlamur kabuğu (açık ve koyu kahverengi), ebegümeçi (yeşil), ıspanak (yeşil), meşe kabuğu (kahverengi), kuş ekmeği (sarı), yosun çeşitleri hoşik ve çohik (siyah), tarla sümbülü (mavi), sarı meyan kökü (sarı, esmer), çınar kabuğu (kırmızı), fuvi (kırmızı), haşhaş çiçeği (eflatun) (Korur, 1937:41).

Yörede yapılan görüşmeler sonucunda ceviz kabuğu ile toprak rengi, Karamık kökünden sarı (R. Acar, sözlü görüşme,16.07.2008), soğan kabuğu ile turuncu (kınalı), nar kabuğu ile koyu kırmızı, ceviz yaprağı ile kahverengi, çalı tipinde olan akçalı yaprağı ile koyu gri renklerinin elde edildiği öğrenilmiştir (F. Erdal, sözlü görüşme,16.10.2008). Boyama sırasında renk sabitleme ve parlaklık kazandırmak amacı ile net yağı mordan olarak kullanılmıştır.

Eskiden doğal boyaların kullanıldığı yörede yakın tarihten itibaren suni boyalar kullanılmış ve yöre kadını kendisi hazırladığı ipi kendi kazan kurup boyamasını yapmaktadır.

3.4. Isparta Güneykent Kasabası Düz Dokuma Yaygılarının Örneklerle Teknik ve Sanatsal Özellikleri

3.4.1. Isparta Güneykent Kasabası Düz Dokuma Yaygılarının Teknik Özelliklerine Göre Sınıflandırılması

Güneykent Kasabası Düz dokuma yaygıları, kilim, cicim, zili tekniğinde dokunmuştur.

Hammadde özelliklerine göre yün, kıl ve pamuk olarak üç grupta incelenir.

Atkı ve çözgüsü yün olan en eski örneklerine Güneykent Kasabası Abdülfettah Camisinde rastlanılan dokumalar kilim tekniğinde ve oldukça ince kalitede dokunmuştur.

Atkı ve çözgüsü kıl olan dokumalar sık motifli ve seyrek motifli cicim tekniğinde dokunmuş ve koç boynuzlu habalarda zili tekniği uygulanmıştır.

Yörede yapılan incelemelerde atkı ve çözgüsü pamuk olan dokumalar, son yıllarda yaygılarda, azık torbalarında ve yastıklarda kendini gösterir.

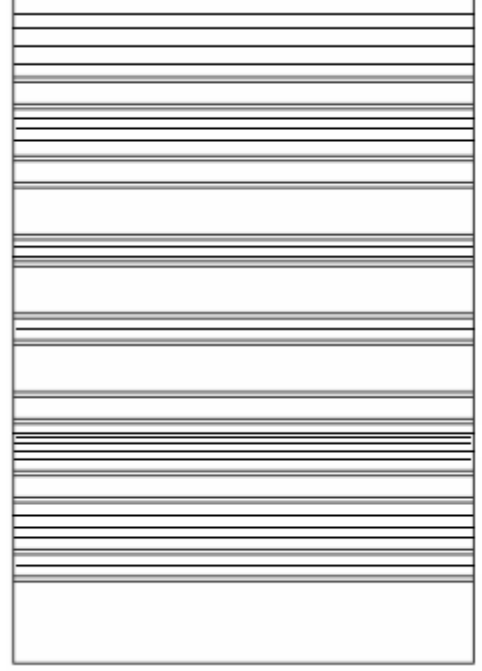
3.4.2. Isparta Güneykent Kasabası Düz Dokuma Yaygılarının Sanatsal Özelliklerine Göre Sınıflandırılması

Güneykent Düz dokumalarında genellikle geometrik bir şema hakimdir. İncelenen kilimler, kıl habalar, yastıklar azık torbaları kıl çuvaları koçboynuzu, tek tırnak, göbek, baklava, tabaka, elibelinde, çetinceviz gibi motiflerle bezenmiştir. Dokumaya adını veren bu motifler geometrik sahalara ayrılan zemine yerleştirilmiştir. Baklava ve altıgenler bazen bitişik bezende diyagonal şekilde sıralanarak içleri motiflerle süslenmiştir. Kıl malzemeye büyük boyutlarda yapılmış dimi habalar ve yem ve buğday katmak için kullanılan kıl çuvalar enine şeritler halinde dokunmuş ve seyrek motifli cicim tekniğinde “fincan” ve “yan nakış”larla süslenmiştir. Dokunmuş yastık örneklerinin bazılarında zemine diyagonal şekilde yerleştirilen baklavalara içi “elibeline” veya “çetinceviz” motifleri ile süslenmiş, bazılarında da zemine diyagonal şekilde yerleştirilen altıgenlerin içi ‘tabaka’ motifleri ile süslenmiştir. Azık torbalarında ise iç içe yerleştirilen baklava şeması tüm yüzeyi kaplar ve genellikle tek tırnak motifleri ile zemin süslenir. Yastık ve azık torbalarında baş ve son kısımları “ayak” motifleri ile süslenip zeminden önce ince bir bordür yerleştirilir. Tek tırnak motifli iç içe yerleştirilen baklava şeması zeminde tekrarlanarak bazı kıl habalarda da görülmektedir. Kıl habalarda zeminin etrafına ince bir bordür yerleştirilip baş ve son kısımları ‘ayak’ motifleri ile süslenmiştir.

3.4.3. Isparta Güneykent Kasabası Düz dokuma Örnekleri

Şekil 3.4.3.1. Yün kilim -1

Şekil 3.4..3.2. Yün kilim -1 Yüzey Şeması

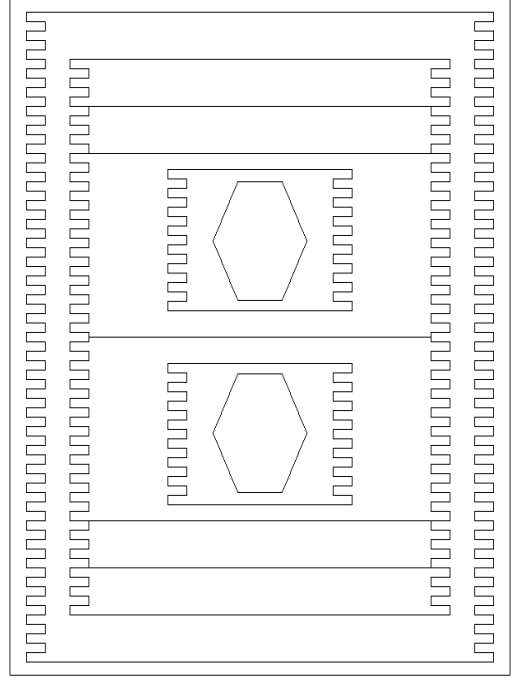

Şekil 3.4.3.3. Yün Kilim -1 Motif Çizimleri

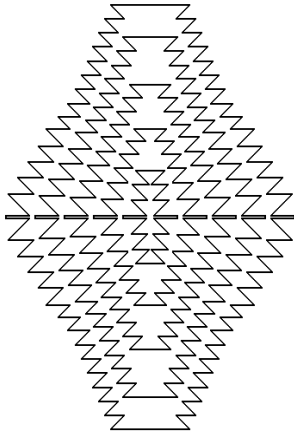
İnceleme Tarihi	: 16.10.2008
Bulunduğu Yer	: Güneykent Kasabası, Ramazan KANTAY'ın evi.
Yılı	: 1890'lar
Türü	: Yaygı
Yapılış amacı	: Kullanım amaçlı
Durumu	: Yıpranmış
Boyutları	:
En	: 80 cm
Boy	: 120 cm
Kalite	: 70x320 (10 cm'de)
Yörede Verilen İsmi	:
Kullanılan Araç Gereçler	:
Atkıda	: Yün
Çözüde	: Yün
Desende	: Yün
Kullanılan Teknik	: Cicim
Kullanılan Motifler	: Dana gözü
Kullanılan Renkler	: Beyaz,turuncu,lacivert, krem, kahverengi
Kompozisyon	: Enine ince ve kalın şeritler halinde zemin renk renk süslenmiştir. Başta ve sonda iki ince su yan yana sıralanan göz motifleriyle ve ortada bir kalın su çapraz atlamalı göz motifleriyle süslenmiştir.

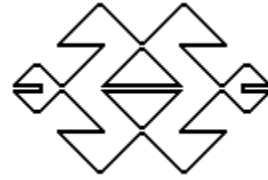
Şekil 3.4.3.4. Yün kilim -2

Şekil 3.4.3.5. Yün kilim -2 Yüzey Şeması

Göbek

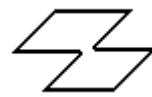
Kurtağzı

Parmak

Bukağı

Nazarlık

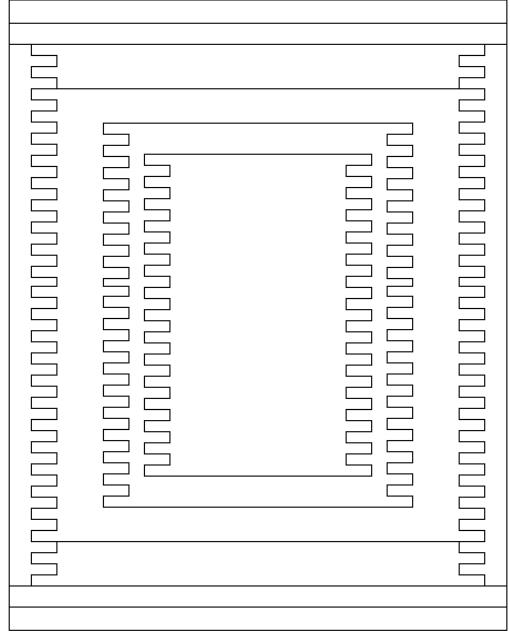
Şekil 3.4.3.6. Yün Kilim -2 Motif Çizimleri

İnceleme Tarihi	: 16.10.2008
Bulunduğu Yer	: Güneykent Kasabası Abdülfettah Camisi
Yılı	:
Türü	: Yaygı
Yapılış amacı	:
Durumu	: Sağlam
Boyutları	:
En	: 195 cm
Boy	: 124 cm
Kalite	: 40X300 (10 cm'de)
Yörede Verilen İsmi	:
Kullanılan Araç Gereçler	:
Atkıda	: Yün
Çözüde	: Yün
Desende	:
Kullanılan Teknik	: Kilim
Kullanılan Motifler	: Göbek,elma, parmak,kurt ağzı
Kullanılan Renkler	: Kırmızı, sarı, beyaz, turuncu,yeşil

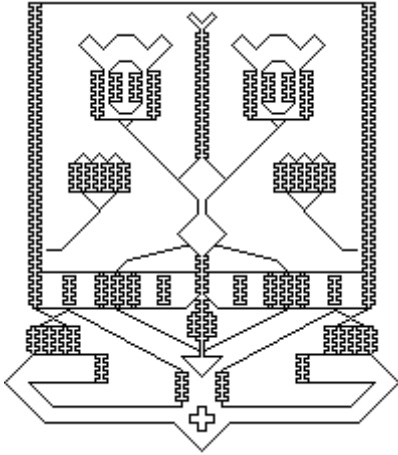
Kompozisyon : Dokumanın yüzeyi parmak motifleriyle geometrik sahalara ayrılmıştır. Dokumanın iç zeminine bir birine yatay şekilde uzanan iki adet dikdörtgen yerleştirilmiştir. Bunların baş ve son kısımlarına yatay bordürler yerleştirilerek içleri kurtağzı motifleri ile süslenmiştir. Dokumanın ana bordürüne ise bukağı motifleri yerleştirilmiştir.

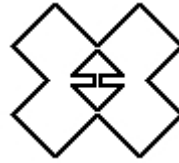
Şekil 3.4.3.7. Yün kilim -3

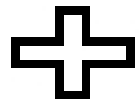
Şekil 3.4.3.8. Yün kilim -3 Yüzey Şeması

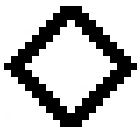
Hayat Ağacı

Bukağı

Göz

Göz

Parmak

Kelebek

Sığır Sidiği

Sığır Sidiği

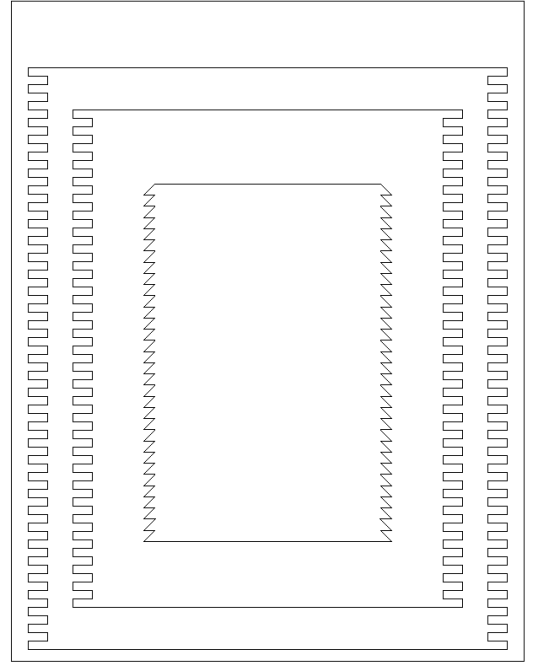
Şekil 3.4.3.9. Yün Kilim -3 Motif Çizimleri

İnceleme Tarihi	: 28.08.2008
Bulunduğu Yer	: Güneykent Kasabası Belediyesi Sergi Salonu
Yılı	:
Türü	: Yaygı
Yapılış amacı	:
Durumu	: Sağlam
Boyutları	:
En	: 120cm.
Boy	: 190cm.
Kalite	: 50x260 (10 cm'de)
Yörede Verilen İsmi	:
Kullanılan Araç Gereçler	:
Atkıda	: Yün
Çözüde	: Yün
Desende	:
Kullanılan Teknik	: Kilim
Kullanılan Motifler	: Hayat ağacı, parmak,sığır sidiği,elma,kelebek
Kullanılan Renkler	: Mavi, yeşil, beyaz, kırmızı, turuncu, sarı, kahverengi.
Kompozisyon	: Dokumanın iç zeminine bir adet hayat ağacı motifi

yerleştirilmiş ve etrafı iki adet bordür bandı ile çevrenmiştir. Bordürlerin içi altıgenler içine yerleştirilen kelebek motifleriyle süslenmiştir. Dokumanın başına ve sonuna ikişer adet yatay bordürler yerleştirilmiş olup, içleri geometrik sahalara bölünmüş ve bukağı motifleriyle süslenmiş olup bu iki yatay bordür birbirinden sığır sidiği motifi ile ayrılmıştır. İki dikey kenarında ise sığır sidiği motifi boydan boya uzanır.

Şekil 3.4.3.10. Yün kilim -4

Şekil 3.4.3.11. Yün kilim -4 Yüzey Şeması

Ağaç

Kurtağzı

Kurtağzı

Parmak

Ağaç

Çengel

Nazarlık

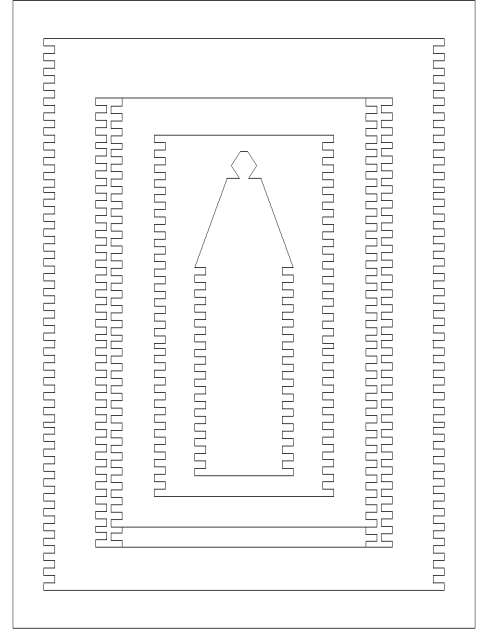
Kelebek

Şekil 3.4.3.12. Yün Kilim -4 Motif Çizimleri

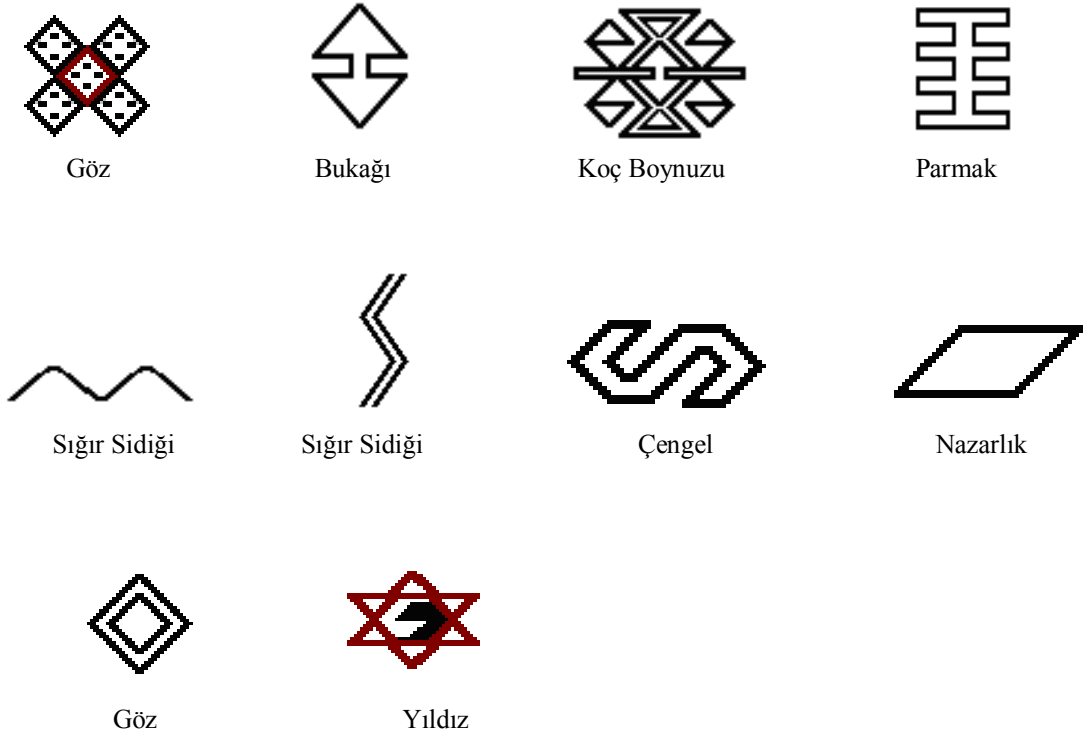
İnceleme Tarihi	: 28.08.2008
Bulunduğu Yer	: Güneykent Kasabası Abdülfettah Camisi
Yılı	:
Türü	: Seccade
Yapılış amacı	:
Durumu	: Yıpranmış
Boyutları	:
En	: 125 cm
Boy	: 170 cm
Kalite	: 60x280 (10 cm'de)
Yörede Verilen İsmi	:
Kullanılan Araç Gereçler	:
Atkıda	: Yün
Çözüde	: Yün
Desende	:
Kullanılan Teknik	: Kilim
Kullanılan Motifler	: Parmak, kurtağzı
Kullanılan Renkler	: Kırmızı, turuncu, beyaz, sarı
Kompozisyon	: Dokumanın iç zemini kurtağzı motifleriyle çevrenip, orta kısmına ağaç motifleri sıralanmıştır. İç zeminden bordüre geçerken bir sıra nazarlık motifi kullanılmıştır. Bordür süslemesinde de yine kurtağzı motifleri yer almaktadır.

Şekil 3.4.3.13. Yün kilim -5

Şekil 3.4.3.14. Yün kilim -5 Yüzey Şeması

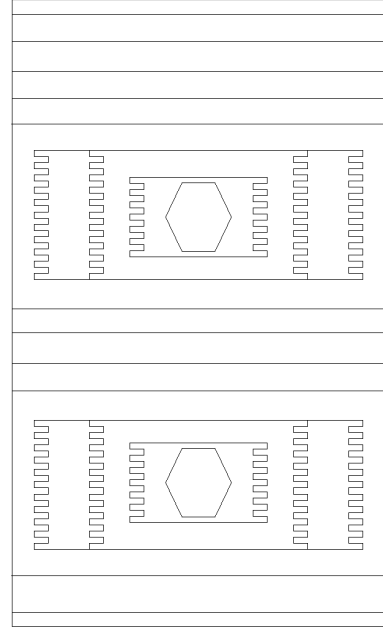
Şekil 3.4.3.15. Yün Kilim -5 Motif Çizimleri

İnceleme Tarihi	: 28.08.2008
Bulunduğu Yer	: Güneykent Kasabası Abdülfettah Camisi
Yılı	:
Türü	: Yaygı
Yapılış amacı	:
Durumu	: Yıpranmış
Boyutları	:
En	: 138cm.
Boy	: 178cm.
Kalite	: 40x240 (10 cm'de)
Yörede Verilen İsmi	:
Kullanılan Araç Gereçler	:
Atkıda	: Yün
Çözüde	: Yün
Desende	:
Kullanılan Teknik	: Kilim
Kullanılan Motifler	: Göz, elma, parmak, sığır sidiği
Kullanılan Renkler	: Kırmızı, yeşil, beyaz, sarı, turuncu.
Kompozisyon	: Dokumanın iç zemini kırmızı renkte olup, mihraplıdır.

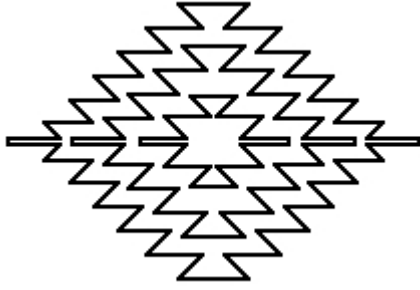
Mihrabın içi uzunlamasına bir sıra koç boynuzu motifleriyle süslenmiştir. Mihrabın iki yan tarafına sığır sidiği motifleri yerleştirilmiştir. Dokumada üç adet bordür bandı görülür. İç zeminden sonraki birinci bordür bandında yıldız, ikinci bordür bandında göz, üçüncü bordür bandında bukağı motifleri görülür.

Şekil 3.4.3.16. Yün kilim -6

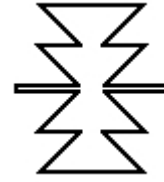
Şekil 3.4.3.17. Yün kilim -6 Yüzey Şeması

Göbek

Kurtağzı

Kelebek

Nazarlık

Parmak

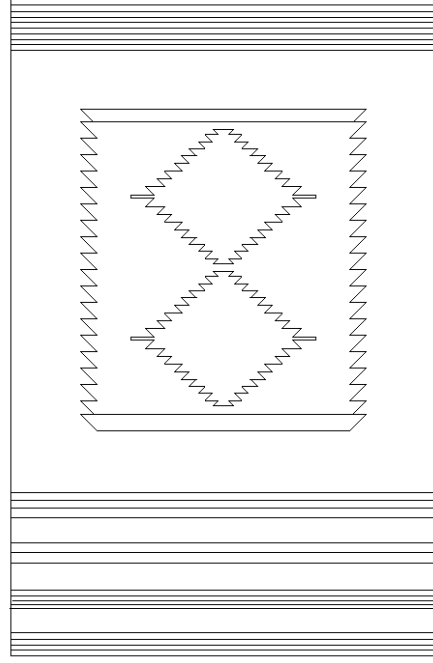
Şekil 3.4.3.18. Yün Kilim -6 Motif Çizimleri

İnceleme Tarihi	: 28.08.2008
Bulunduğu Yer	: Güneykent Kasabası Abdülfettah Camisi
Yılı	:
Türü	: Yaygı
Yapılış amacı	:
Durumu	: Sağlam
Boyutları	:
En	: 160 cm
Boy	: 300 cm
Kalite	: 50x280 (10 cm'de)
Yörede Verilen İsmi	:
Kullanılan Araç Gereçler	:
Atkıda	: Yün
Çözüde	: Yün
Desende	:
Kullanılan Teknik	: Kilim
Kullanılan Motifler	: Göbek, kurtağızı, kelebek, parmak
Kullanılan Renkler	: Mavi, kırmızı, turuncu, lacivert, beyaz, yeşil, siyah

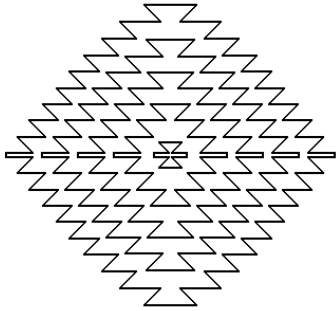
Kompozisyon : Zemine birbirine yataş bir şekilde uzanan iki adet dikdörtgen yerleştirilmiştir. Bunların etrafı kurt ağzı motifleriyle süslenmiştir. Dikdörtgenlerin arasında enine yerleştirilen kalın bezemeli bantlar görülür. Dikdörtgenlerin içine göbek motifli baklavalılar yerleştirilmiştir. Dokumanın ana bordürü kelebek motifleriyle süslenmiş olup, bitiş kısımlarında enine yerleştirilen kalın bezemeli bantlar tekrarlanır.

Şekil 3.4.3.19. Yün kilim -7

Şekil 3.4.3.20. Yün kilim -7 Yüzey Şeması

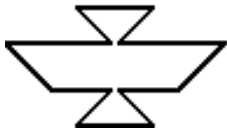
Göbek

Kelebek

Kelebek

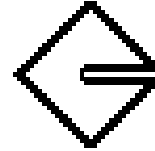
Kelebek

Kelebek

Nazarlık

Kurtağzı

Kelebek

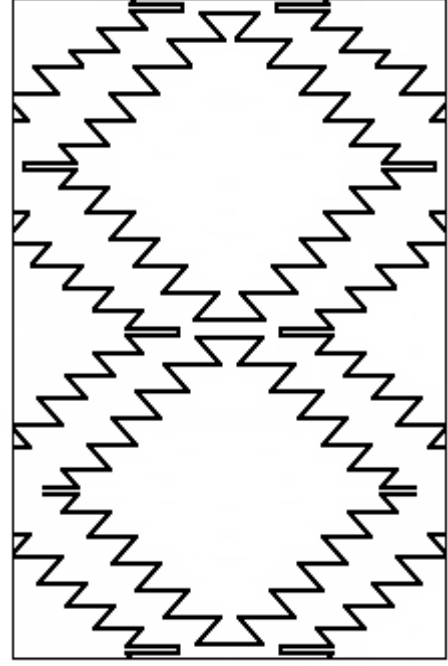
Şekil 3.4.3.21. Yün Kilim -7 Motif Çizimleri

İnceleme Tarihi	: 28.08.2008
Bulunduğu Yer	: Güneykent Kasabası Belediyesi Sergi Salonu
Yılı	:
Türü	: Yaygı
Yapılış amacı	:
Durumu	: Sağlam
Boyutları	:
En	: 127 cm
Boy	: 176 cm
Kalite	: 30x180 (10 cm'de)
Yörede Verilen İsmi	:
Kullanılan Araç Gereçler	:
Atkıda	: Yün
Çözüde	: Yün
Desende	:
Kullanılan Teknik	: Kilim
Kullanılan Motifler	: Göbek, kelebek.
Kullanılan Renkler	: Pembe, beyaz, turuncu, pembe, mavi, siyah, gri

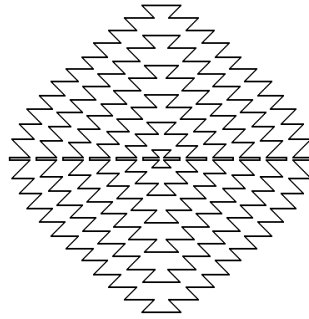
Kompozisyon : Dokumaya zemine yerleştirilen iç içe ince şeritlerle başlanmış, daha sonra ana bordüre geçilmiştir. Bordür süslemesinde kelebek motifleri kullanılmıştır. İç zeminde ise üst üste gelecek şekilde iki adet göbek motifi yerleştirilmiş, boşta kalan kısımlar ise kelebek motifleriyle süslenmiştir.

Şekil 3.4.3.22. Yün kilim -8

Şekil 3.4.3.23. Yün kilim -8 Yüzey Şeması

Göbek

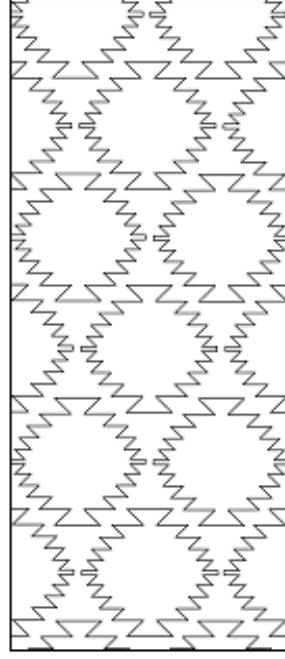
Şekil 3.4.3.24. Yün Kilim -8 Motif Çizimi

İnceleme Tarihi	: 16.07.2008
Bulunduğu Yer	: Güneykent Kasabası, Remziye Acar'ın evi.
Yılı	: 1946'lar
Türü	: Yaygı
Yapılış amacı	: Kullanım amaçlı
Durumu	: Sağlam
Boyutları	:
En	: 160 cm
Boy	: 350 cm
Kalite	: 22x240 (10 cm'de)
Yörede Verilen İsmi	: Farda baklavalı
Kullanılan Araç Gereçler	:
Atkıda	: Yün
Çözüde	: Yün
Desende	:
Kullanılan Teknik	: Kilim
Kullanılan Motifler	: Baklava
Kullanılan Renkler	: Kırmızı, beyaz, yeşil, mavi, turuncu, lacivert, bordo, siyah

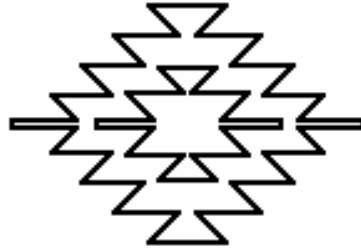
Kompozisyon : Zemine farklı renklerde iç içe yerleştirilen baklavalardan diyagonal şekilde tekrarlanarak dokumanın deseni oluşturulmuştur.

Şekil 3.4.3.25. Yün kilim -9

Şekil 3.4.3.26. Yün kilim -9 Yüzey Şeması

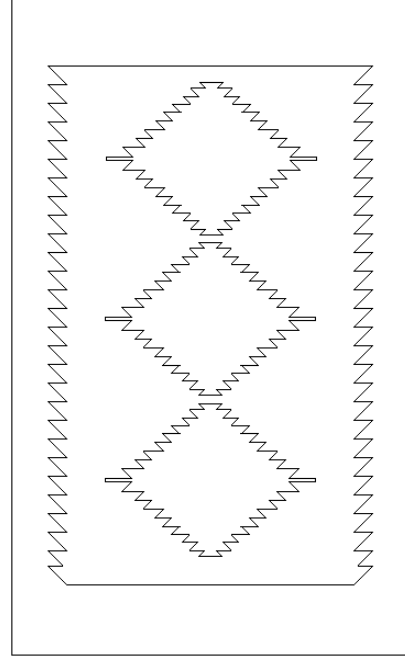
Göbek

Şekil 3.4.3.27. Yün Kilim -9 Motif Çizimi

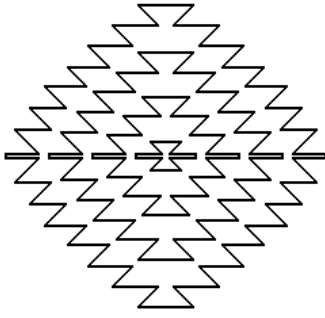
İnceleme Tarihi	: 16.07.2008
Bulunduğu Yer	: Güneykent Kasabası, Remziye Acar'ın evi.
Yılı	: 1951'ler
Türü	: Yolluk
Yapılış amacı	: Satış amaçlı
Durumu	: Sağlam
Boyutları	:
En	: 65 cm
Boy	: 130 cm
Kalite	: 20x240 (10 cm'de)
Yörede Verilen İsmi	: Göbekli
Kullanılan Araç Gereçler	:
Atkıda	: Yün
Çözüde	: Yün
Desende	:
Kullanılan Teknik	: Kilim
Kullanılan Motifler	: Göbek
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Kahverengi
Desende	: Turuncu,siyah,sarı,yeşil,beyaz,mavi, pembe,deve tüyü
Kompozisyon	: Kahverengi renkli zemin üzerinde yer alan göbek motifleri diyagonal şekilde yerleştirilmiştir.

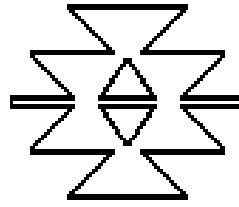
Şekil 3.4.3.28. Yün kilim -10

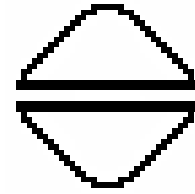
Şekil 3.4..3.29. Yün kilim -10 Yüzey Şeması

Göbek

Kelebek

Elma

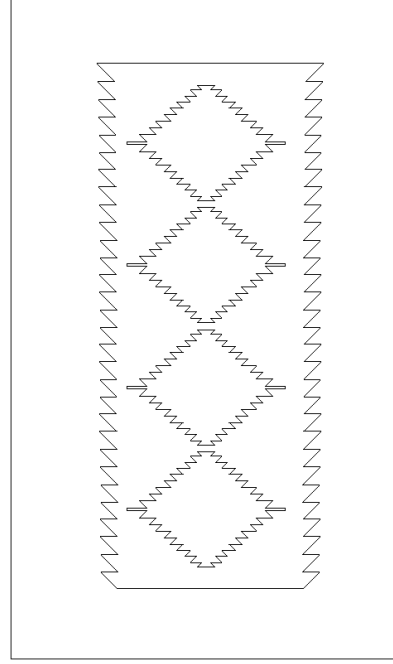
Şekil 3.4.3.30. Yün Kilim -10 Motif Çizimleri

İnceleme Tarihi	: 16.07.2008
Bulunduğu Yer	: Güneykent Kasabası, Remziye Acar'ın evi.
Yılı	: 1955
Türü	: Namazlık
Yapılış amacı	: Satış amaçlı
Durumu	: Sağlam
Boyutları	:
En	: 70 cm
Boy	: 107 cm
Kalite	: 20x240 (10 cm'de)
Yörede Verilen İsmi	: Farda göbekli
Kullanılan Araç Gereçler	:
Atkıda	: Yün
Çözüde	: Yün
Desende	:
Kullanılan Teknik	: Kilim
Kullanılan Motifler	: Elma, göbek, kelebek
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Koyu yeşil
Desende	: Kırmızı, beyaz, hardal sarısı, açık yeşil, bordo, turuncu
Kompozisyon	: Yeşil renkte dokunan iç zemine üst üste üç adet göbek

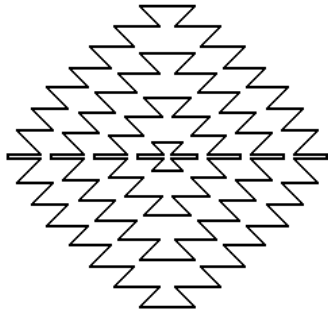
motifleri yerleştirilmiş olup, boşta kalan kısımları kelebek motifleriyle süslenmiştir. Ana bordürde ise elma motiflerinin tekrarı görülür.

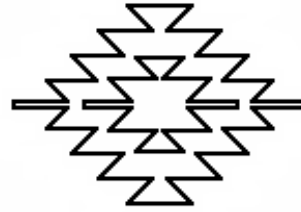
Şekil 3.4.3.31. Yün kilim -11

Şekil 3.4.3.32. Yün kilim -11 Yüzey Şeması

Göbek

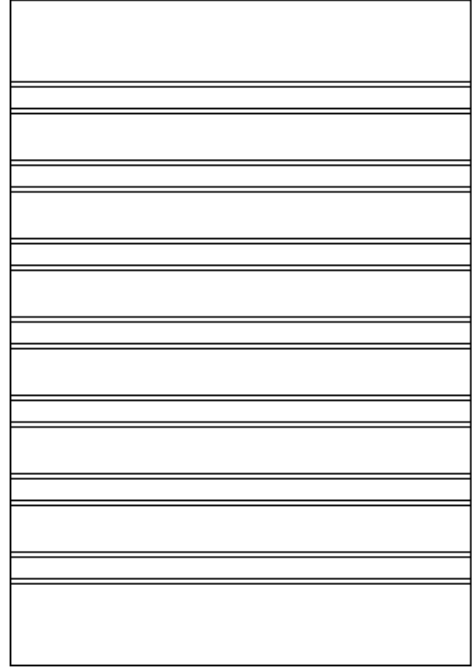
Göbek

Şekil 3.4.3.33. Yün Kilim -11 Motif Çizimleri

İnceleme Tarihi	: 16.07.2008
Bulunduğu Yer	: Güneykent Kasabası, Remziye Acar'ın evi.
Yılı	:
Türü	: Namazlık
Yapılış amacı	: Satış amaçlı
Durumu	: Sağlam
Boyutları	:
En	: 115 cm
Boy	: 230 cm
Kalite	: 27x128 (10 cm'de)
Yörede Verilen İsmi	: Farda göbekli
Kullanılan Araç Gereçler	:
Atkıda	: Yün
Çözüde	: Yün
Desende	:
Kullanılan Teknik	: Kilim
Kullanılan Motifler	: Büyük göbek, küçük göbek
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Kırmızı
Desende	: Kırmızı, sarı, yeşil, mavi, turuncu, pembe, beyaz
Kompozisyon	: Kırmızı renkte dokunmuş olan iç zemine üst üste dört adet göbek motifleri yerleştirilmiş olup, boşta kalan kısımlar ve dokumanın ana bordürü göbek motifleri ile süslenmiştir.

Şekil 3.4.3.34. Yün kilim -12

Şekil 3.4.3.35. Yün kilim -12 Yüzey Şeması

Fincan

Yan nakış

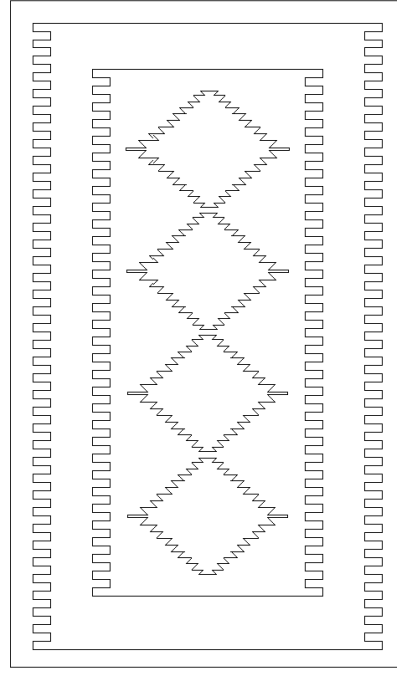
Şekil3.4.3.36. Yün Kilim -12 Motif Çizimleri

İnceleme Tarihi	: 16.07.2008
Bulunduğu Yer	: Gönen İlçesi, Fatime Erdal'ın evi
Yılı	: 1964'ler
Türü	: Yaygı
Yapılış amacı	: Çeyizlik
Durumu	: Sağlam
Boyutları	:
En	: 160 cm
Boy	: 290 cm
Kalite	:40x120 (10 cm'de)
Yörede Verilen İsmi	:
Kullanılan Araç Gereçler	:
Atkıda	: Yün
Çözüde	: Yün
Desende	: Yün
Kullanılan Teknik	: Cicim
Kullanılan Motifler	: Fincan, yan nakış.
Kullanılan Renkler	: Gri, siyah, kırmızı, turuncu, beyaz.

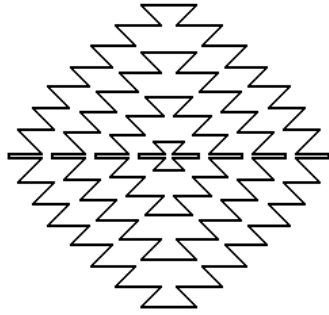
Kompozisyon : Enine yerleştirilen bordür bantları bütün zemini kaplar ve içleri bir sıra fincan, diğer sırada ise sırt sırta vermiş iki yan nakış ve bu yan nakışların yan yana tekrarı sisteminde desen oluşturulmuştur.

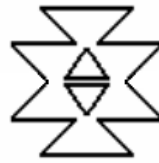
Şekil 3.4.3.37. Yün kilim -13

Şekil 3.4.3.38. Yün kilim -13 Yüzey Şeması

Göbek

Kelebek

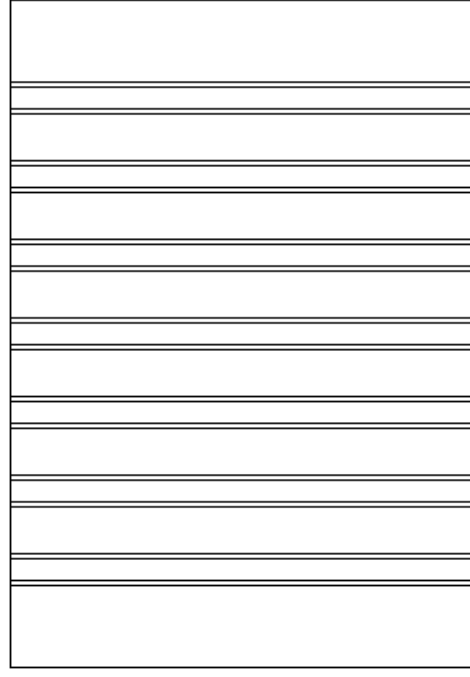
Şekil 3.4.3.39. Yün Kilim -13 Motif Çizimleri

İnceleme Tarihi	: 16.07.2008
Bulunduğu Yer	: Güneykent Kasabası, Aysel Deveci'nin evi.
Yılı	: 2006
Türü	: Yolluk
Yapılış amacı	: Kullanım amaçlı
Durumu	: Sağlam
Boyutları	:
En	: 70 cm
Boy	: 160 cm
Kalite	:
Yörede Verilen İsmi	: Farda göbekli
Kullanılan Araç Gereçler	:
Atkıda	: Yün
Çözüde	: Yün
Desende	:
Kullanılan Teknik	: Kilim
Kullanılan Motifler	: Göbek, kelebek
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Yeşil
Desende	: Kırmızı, sarı, yeşil, mavi, turuncu, pembe, bordo

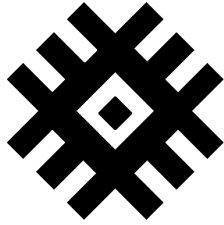
Kompozisyon : Dokumanın iç zemini ana bordürden parmak motifleriyle ayrılmış olup, üst üste yerleştirilen dört adet göbek motifleriyle süslenmiştir. Ana bordürde ise kelebek motifleri sıralanmıştır.

Şekil 3.4.3.40. Yün çuval -1

Şekil 3.4.3.41. Yün çuval -1 Yüzey Şeması

Fincan

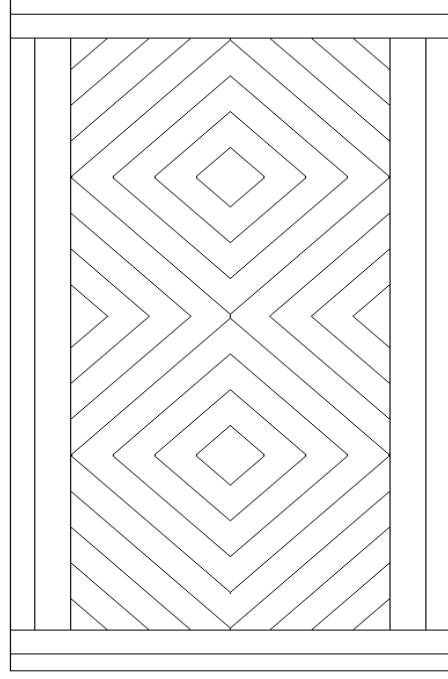
Yan nakış

Şekil 3.4.3.42. Yün Çuval -1 Motif Çizimleri

İnceleme Tarihi	: 16.07.2008
Bulunduğu Yer	: Güneykent Kasabası, Remziye Acar'ın evi.
Yılı	: 1947'ler
Türü	: Çuval
Yapılış amacı	: Kullanım amaçlı
Durumu	:
Boyutları	:
En	: 60 cm
Boy	: 85 cm
Kalite	: 30x80 (10 cm'de)
Yörede Verilen İsmi	:
Kullanılan Araç Gereçler	:
Atkıda	: Yün
Çözüde	: Yün
Desende	: Yün
Kullanılan Teknik	: Cicim
Kullanılan Motifler	: Fincan, yan nakış
Kullanılan Renkler	: Beyaz, sarı, kırmızı, siyah, turuncu, gri
Kompozisyon	: Enine yerleştirilen bordür bantları bütün zemini kaplar ve içleri bir sıra fincan, diğer sırada ise sırt sırta vermiş iki yan nakış ve bu yan nakışların yan yana tekrarı sisteminde desen oluşturulmuştur.

Şekil 3.4.3.43. Kıl Yaygı -1

Şekil 3.4.3.44. Kıl Yaygı -1 Yüzey Şeması

Tek tırnak

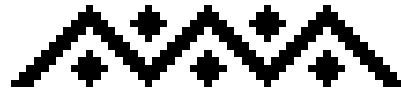
Tek tırnak

Ayak

Tek tırnak

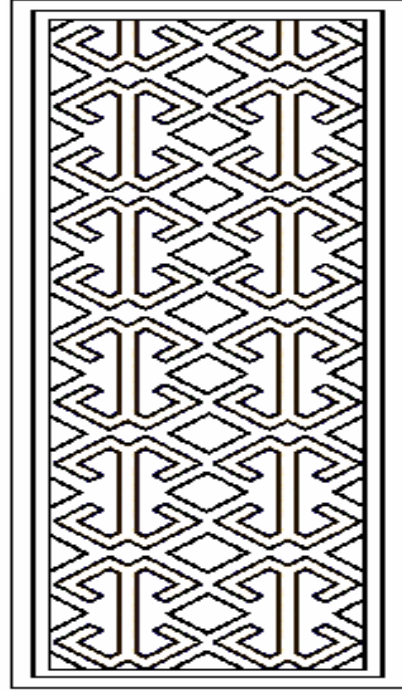
Sığır sidiği

Şekil 3.4.3.45. Kıl Yaygı -1 Motif Çizimleri

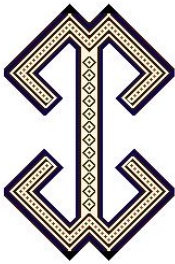
İnceleme Tarihi	: 28.08.2008
Bulunduğu Yer	: Güneykent Abdülfettah Camisi
Yılı	:
Türü	: Yaygı
Yapılış amacı	:
Durumu	: Sağlam
Boyutları	:
En	: 138 cm
Boy	: 190 cm
Kalite	: 40x180 (10 cm'de)
Yörede Verilen İsmi	:
Kullanılan Araç Gereçler	:
Atkıda	: Kıl
Çözüde	: Kıl
Desende	: Yün
Kullanılan Teknik	: Cicim
Kullanılan Motifler	: Tek tırnak, sığır sidiği, ayak.
Kullanılan Renkler	: Mavi, kırmızı, turuncu, beyaz, yeşil, siyah
Kompozisyon	: Dokumanın iç zeminine üst üste gelecek şekilde ve iç içe yerleştirilen iki adet baklava sistemi hakimdir. Bu baklavalardan süslemesi tek tırnak motifleri ile sağlanmıştır. Kenar bordürleri sığır sidiği motifleri ile süslenmiş olup, dokumanın başlangıç ve bitiş kısımlarına ayak motifleri yerleştirilmiştir.

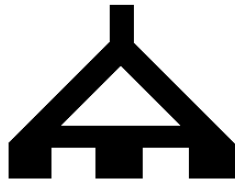
Şekil 3.4.3.46. Kıl Yaygı -2

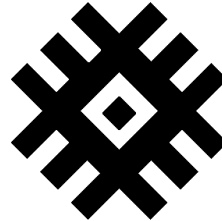
Şekil 3.4.3.47. Kıl Yaygı -2 Yüzey Şeması

Koçboynuzu

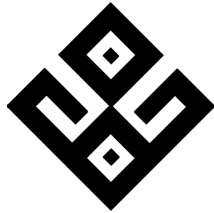
Ayak

Fincan

Beşik

Elibelinde

Göz

Zülfü Gıvrım

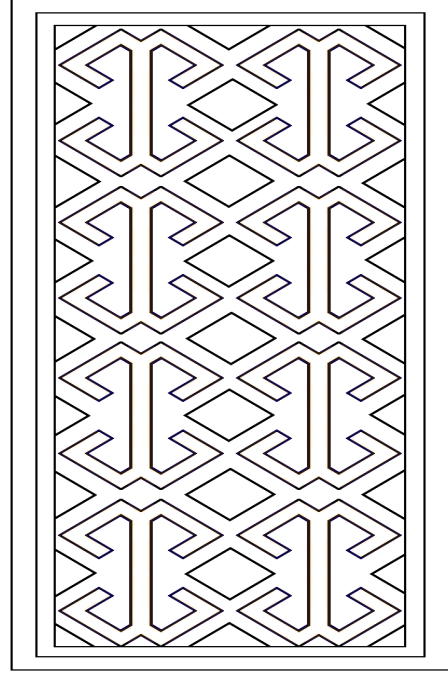
Şekil 3.4.3.48. Kıl Yaygı -2 Motif Çizimleri

İnceleme Tarihi	: 28.08.2008
Bulunduğu Yer	: Güneykent Kasabası Abdülfettah Camisi
Yılı	:
Türü	: Yaygı
Yapılış amacı	:
Durumu	: Sağlam
Boyutları	:
En	: 145 cm
Boy	: 250 cm
Kalite	: 40x180 (10 cm'de)
Yörede Verilen İsmi	:
Kullanılan Araç Gereçler	:
Atkıda	: Kıl
Çözüde	: Kıl
Desende	: Yün
Kullanılan Teknik	: Zili
Kullanılan Motifler	: Koç boynuzu, züfü gıvrım, beşik, fincan, elibelinde, direk.
Kullanılan Renkler	: Mavi, bordo, pembe, beyaz, yeşil, siyah.

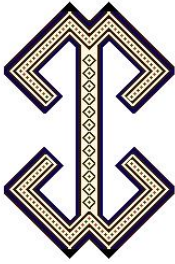
Kompozisyon: İç zemin bir birine bitişik şekilde üst üste yerleştirilen koç boynuzu motifleriyle doldurulmuştur. Arada kalan kısımlara ise züfü gıvrım motifleri yerleştirilmiştir. Zemini kuşatan bordür bandı göz ve fincan motifleriyle süslenmiş olup, iki koç boynuzunun kesişim noktalarına eli belinde motifleri yerleştirilmiştir.

Şekil 3.4.3.49. Kıl Yaygı -3

Şekil 3.4.3.50. Kıl Yaygı -3 Yüzey Şeması

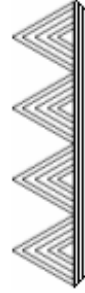
Koçboynuzu

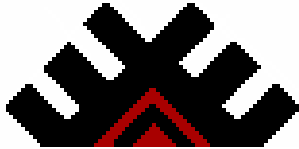
Zülfü Gıvrım

Göz

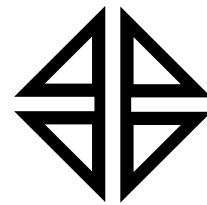
Beşik

Ayak

Yan nakış

Göz

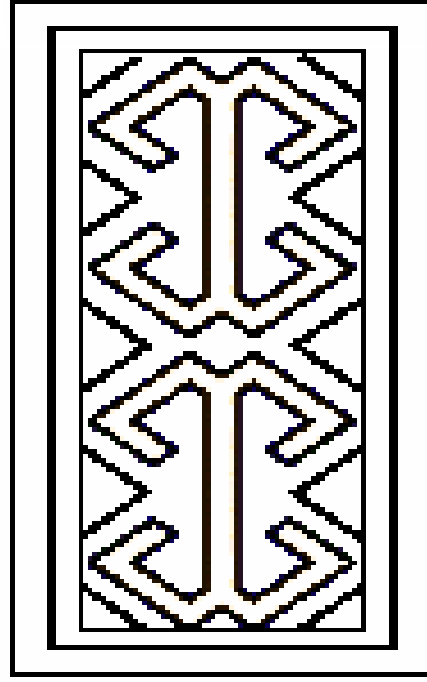
Şekil 5.3.51. Kıl Yaygı -3 Motif Çizimleri

İnceleme Tarihi	: 28.08.2008
Bulunduğu Yer	: Güneykent Kasabası Yeni Pınar Camisi
Yılı	:
Türü	: Yaygı
Yapılış amacı	:
Durumu	: Sağlam
Boyutları	:
En	: 142 cm
Boy	: 244 cm
Kalite	: 40x180 (10 cm'de)
Yörede Verilen İsmi	:
Kullanılan Araç Gereçler	:
Atkıda	: Kıl
Çözüde	: Kıl
Desende	: Yün
Kullanılan Teknik	: Zili
Kullanılan Motifler:	Koç boynuzu, zülfü gıvrım, beşik, fincan, göz, direk, ayak.
Kullanılan Renkler	: Mavi, kırmızı, sarı, beyaz, yeşil, siyah.

Kompozisyon : İç zemin bir birine bitişik şekilde üst üste yerleştirilen koç boynuzu motifleriyle doldurulmuştur. Arada kalan kısımlara ise zülfü gıvrım motifleri yerleştirilmiştir. Zemini kuşatan bordür bandı göz ve fincan motifleriyle süslenmiştir. İç zeminden ana bordüre geçişte bir sıra yan nakış süslemesi görülür. Dokumanın başında ve sonunda ayak motifleri yer alır.

Şekil 3.4.3.52. Kıl Yaygı -4

Şekil 3.4.3.53. Kıl Yaygı -4 Yüzey Şeması

Koçboynuzu

Zülfü Gıvrım

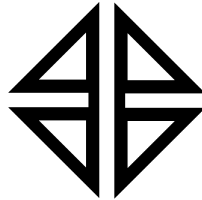
Göz

Beşik

Ayak

Göz

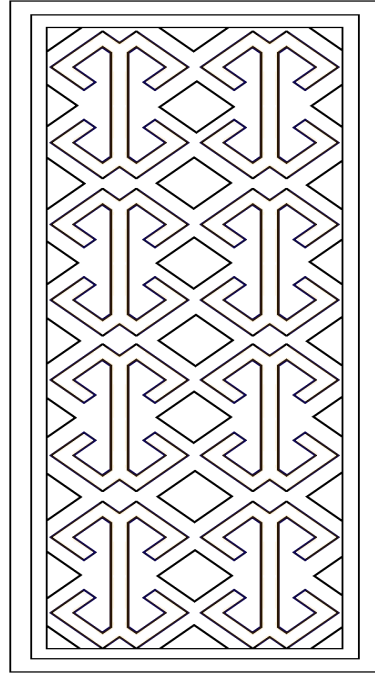
Şekil 3.4.3.54. Kıl Yaygı -4 Motif Çizimleri

İnceleme Tarihi	: 28.08.2008
Bulunduğu Yer	: Güneykent Kasabası Yeni Pınar Camisi
Yılı	:
Türü	: Yaygı
Yapılış amacı	:
Durumu	: Sağlam
Boyutları	:
En	: 105 cm
Boy	: 130 cm
Kalite	: 40x180 (10 cm'de)
Yörede Verilen İsmi	:
Kullanılan Araç Gereçler	:
Atkıda	: Kıl
Çözüde	: Kıl
Desende	: Yün
Kullanılan Teknik	: Zili
Kullanılan Motifler	: Koç boynuzu, zülfü gıvrım, beşik, göz, ayak.
Kullanılan Renkler	: Mavi, turuncu, beyaz, yeşil, sarı.

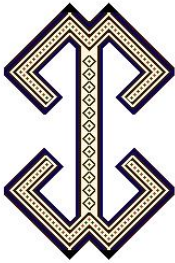
Kompozisyon : Birbirine bitişik şekilde üst üste yerleştirilen iki adet koç boynuzu zemin süslemesini oluşturmuştur. Boşta kalan kısımlarda ise zülfü gıvrım motifleri görülür. Ana bordürde göz motifleri yer almaktadır. Dokumanın başında ve sonunda ayak motifleri yer alır.

Şekil 3.4.3.55. Kıl Yaygı -5

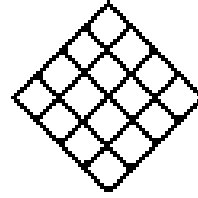
Şekil 3.4.3.56. Kıl Yaygı -5 Yüzey Şeması

Koçboynuzu

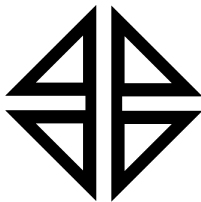
Zülfü Gıvrım

Göz

Beşik

Göz

Ayak

Göz

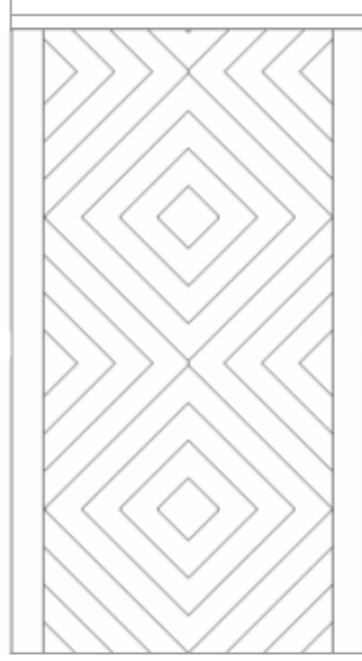
Şekil 3.4.3.57. Kıl Yaygı -5 Motif Çizimleri

İnceleme Tarihi	: 16.07.2008
Bulunduğu Yer	: Güneykent Kasabası, Remziye Acar'ın evi.
Yılı	:
Türü	: Yaygı
Yapılış amacı	:
Durumu	: Sağlam
Boyutları	:
En	: 125 cm
Boy	: 230 cm
Kalite	: 45x200 (10 cm'de)
Yörede Verilen İsmi	: Koç boynuzlu kilim
Kullanılan Araç Gereçler	:
Atkıda	: Kıl
Çözüde	: Kıl
Desende	: Yün
Kullanılan Teknik	: Zili
Kullanılan Motifler	: Koç boynuzu, zülfü gıvrım, beşik, dana gözü, ayak.
Kullanılan Renkler	: Turuncu, kırmızı, krem rengi.

Kompozisyon : İç zemin bir birine bitişik şekilde üst üste yerleştirilen koç boynuzu motifleriyle doldurulmuştur. Arada kalan kısımlara ise zülfü gıvrım motifleri yerleştirilmiştir. Zemini kuşatan bordür bandı göz ve fincan motifleriyle süslenmiştir. Dokumanın başında ve sonunda ayak motifleri yer alır.

Şekil 3.4.3.58. Kıl Yaygı -6

Şekil 3.4.3.59. Kıl Yaygı -6 Yüzey Şeması

Tek tırnak

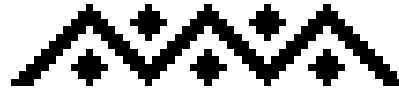
Tek tırnak

Ayak

Tek tırnak

Sığır sidiği

Şekil 3.4.3.60. Kıl Yaygı -6 Motif Çizimleri

İnceleme Tarihi	: 16.07.2008
Bulunduğu Yer	: Güneykent Kasabası, Remziye Acar'ın evi.
Yılı	: 1960'lar
Türü	: Yaygı
Yapılış amacı	: Satış amaçlı
Durumu	: Sağlam
Boyutları	:
En	: 150 cm
Boy	: 350 cm
Kalite	: 40x185 (10 cm'de)
Yörede Verilen İsmi	: Tek tırnaklı
Kullanılan Araç Gereçler	:
Atkıda	: Kıl
Çözüde	: Kıl
Desende	: Kıl
Kullanılan Teknik	: Cicim
Kullanılan Motifler	: Goca fincan, tek tırnak, sığır sidiği, ayak.
Kullanılan Renkler	: Kırmızı, beyaz, hardal sarısı, yeşil, lacivert

Kompozisyon : Dokumanın iç zeminine diyagonal şekilde ve iç içe yerleştirilen baklava sistemi hakimdir. Bu baklavaların süslemesi tek tırnak motifleri ile sağlanmıştır. Kenar bordürleri sığır sidiği motifleri ile süslenmiş olup, dokumanın başlangıç ve bitiş kısımlarına ayak motifleri yerleştirilmiştir.

Şekil 3.4.3.61. Kıl Yaygı -7

Şekil 3.4.3.62. Kıl Yaygı -7 Yüzey Şeması

Fincan

Yan nakış

Elibelinde

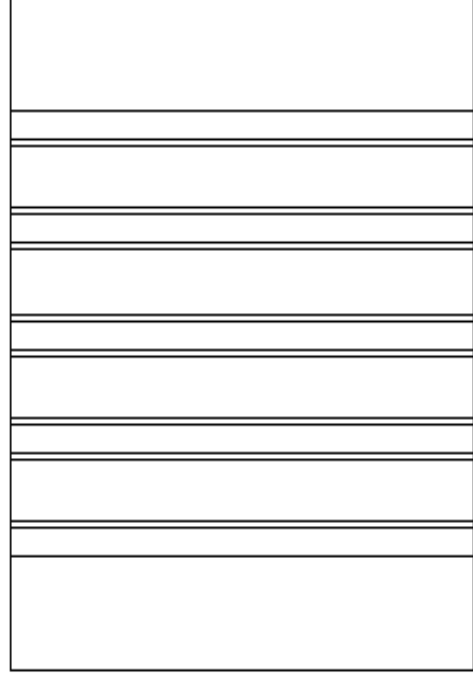
Şekil 3.4.3.63. Kıl Yaygı -7 Motif Çizimleri

İnceleme Tarihi	: 16.07.2008
Bulunduğu Yer	: Güneykent Kasabası, Remziye Acar'ın evi.
Yılı	: 1955'ler
Türü	: Yaygı
Yapılış amacı	: Kullanım amaçlı
Durumu	: Sağlam
Boyutları	:
En	: 165 cm
Boy	: 320 cm
Kalite	: 24x160 (10 cm'de)
Yörede Verilen İsmi	: Dimi Haba
Kullanılan Araç Gereçler	:
Atkıda	:Kıl
Çözüde	: Kıl
Desende	: Kıl
Kullanılan Teknik	: Cicim
Kullanılan Motifler	: Fincan, yan nakış, eli belinde.
Kullanılan Renkler	: Kırmızı, sarı, yeşil, mor, turuncu, pembe, beyaz

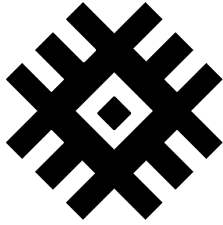
Kompozisyon : Enine yerleştirilen bordür bantları bütün zemini kaplar ve içleri bir sıra fincan, diğer sırada ise sırt sırta vermiş iki yan nakış, başka bir sırada ise eli belinde motifleri ile desen oluşturulmuştur. Dokumanın zeminini oluşturan bantlar farklı renkteki keçilerden elde edilen kıl malzeme ile dokunmuş olup, zeminde renkli bir görüntü ortaya çıkmıştır.

Şekil 3.4.3.64. Kıl Çuval -1

Şekil 3.4.3.65. Kıl Çuval -1 Yüzey Şeması

Fincan

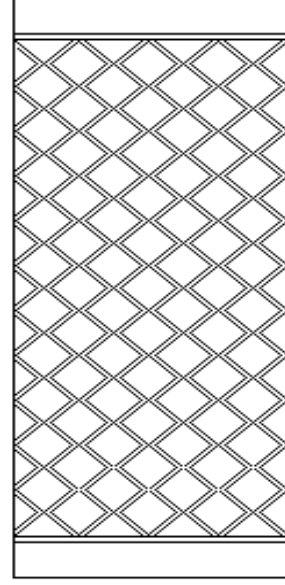
Yan nakış

Şekil 3.4.3.66. Kıl Çuval -1 Motif Çizimleri

İnceleme Tarihi	: 16.10.2008
Bulunduğu Yer	: Güneykent Kasabası, Adil Aktuna'nın evi.
Yılı	: 1960'lar
Türü	: Çuval
Yapılış amacı	: Kullanım amaçlı
Durumu	: Sağlam
Boyutları	:
En	: 60 cm
Boy	: 95 cm
Kalite	: 40x100 (10 cm'de)
Yörede Verilen İsmi	:
Kullanılan Araç Gereçler	:
Atkıda	: Kıl
Çözüde	: Kıl
Desende	:Yün
Kullanılan Teknik	: Cicim
Kullanılan Motifler	: Fincan, yan nakış
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Siyah, gri
Desende	: Kırmızı, sarı, beyaz, turuncu.
Kompozisyon	: Enine yerleştirilen bordür bantları bütün zemini kaplar ve içleri bir sıra fincan, diğer sırada ise sırt sırta vermiş iki yan nakış motifleri ile desen oluşturulmuştur. Dokumanın zeminini oluşturan bantlar siyah ve gri renkteki keçilerden elde edilen kıl malzeme ile dokunmuş olup, zeminde renkli bir görüntü ortaya çıkmıştır.

Şekil 3.4.3.67. Kıl Yastık -1

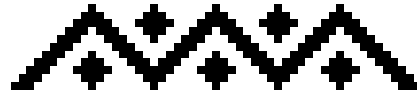
Şekil 3.4.3.68. Kıl Yastık -1 Yüzey Şeması

Elibelinde

Ayak

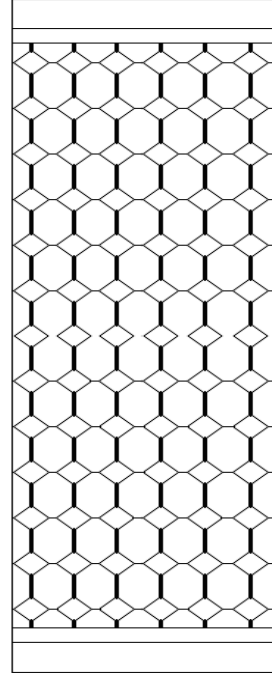
Sığır sidiği

Şekil 3.4.3.69. Kıl Yastık -1 Motif Çizimleri

İnceleme Tarihi	: 16.10.2008
Bulunduğu Yer	: Güneykent Kasabası, Ayşe Ersoy'un evi.
Yılı	: 1969
Türü	: Yastık
Yapılış amacı	: Kullanım amaçlı
Durumu	: Sağlam
Boyutları	:
En	: 45 cm
Boy	: 95 cm
Kalite	: 50x220 (10 cm'de)
Yörede Verilen İsmi	:
Kullanılan Araç Gereçler	:
Atkıda	: Kıl
Çözüde	: Kıl
Desende	: Yün
Kullanılan Teknik	: Cicim
Kullanılan Motifler	: Elibelinde, Sığır sidiği, ayak.
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Siyah
Desende	: Beyaz, pembe, sarı, kırmızı.
Kompozisyon	: Zemine diyagonal şekilde yerleştirilen baklavalarm içi elibelinde motifleri ile süslenmiştir. Zeminin iki kenarına yerleştirilmiş ince sular sığır sidiği motifleri ile süslenmiş, yastığın baş ve ayak kısımlarına ayak motifleri yerleştirilmiştir.

Şekil3.4.3.70. Kıl Yastık -2

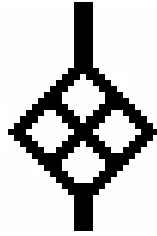
Şekil 3.4.3.71. Kıl Yastık -2 Yüzey Şeması

Ayak

Tabaka

Göz

Sığır Sidiği

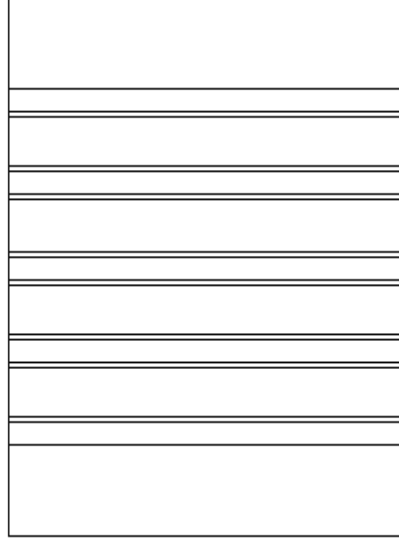
Şekil 3.4.3.72. Kıl Yastık -2 Motif Çizimleri

İnceleme Tarihi	: 16.10.2008
Bulunduğu Yer	: Gönen ilçesi Rahime Erdal'ın evi.
Yılı	: 1955'ler
Türü	: Yastık
Yapılış amacı	: Kullanım amaçlı
Durumu	: Yıpranmış
Boyutları	:
En	: 50 cm
Boy	: 95 cm
Kalite	: 40x100 (10 cm'de)
Yörede Verilen İsmi	:
Kullanılan Araç Gereçler	:
Atkıda	: Kıl
Çözüde	: Kıl
Desende	: Yün
Kullanılan Teknik	: Cicim
Kullanılan Motifler	: Tabaka, ayak, sığır sidiği
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Siyah
Desende	: Kırmızı, beyaz

Kompozisyon : Göz motifleriyle zemin yan yana sıralanmış uzun altıgenlere ayrılmış ve tabaka motifleri bu altıgenlerin içine yerleştirilerek zemin süslemesi yapılmıştır. Zeminin iki kenarına yerleştirilmiş ince sular sığır sidiği motifleri ile süslenmiş, yastığın baş ve ayak kısımlarına ayak motifleri yerleştirilmiştir.

Şekil 3.4.3.73. Kıl Heybe -1

Şekil 3.4.3.74. Kıl Heybe -1 Yüzey Şeması

Ayak

Fincan

Yan nakış

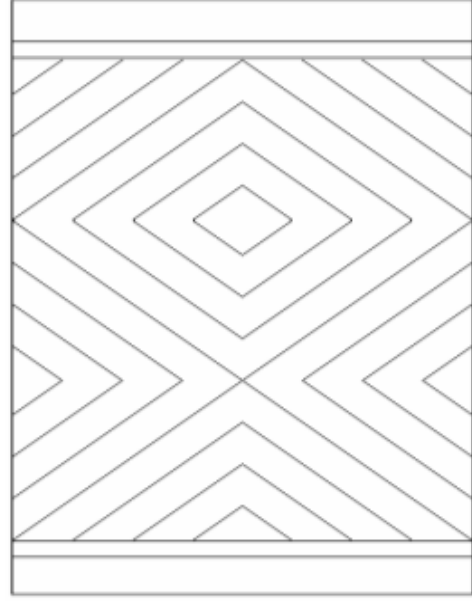
Sığır sidiği

Şekil 3.4.3.75. Kıl Heybe -1 Motif Çizimleri

İnceleme Tarihi	: 16.07.2008
Bulunduğu Yer	: Güneykent Kasabası, Remziye Acar'ın evi.
Yılı	: 1955
Türü	: Heybe
Yapılış amacı	: Kullanım amaçlı
Durumu	: Sağlam
Boyutları	:
En	: 55 cm
Boy	: 195
Kalite	: 40x200 (10 cm'de)
Yörede Verilen İsmi	:
Kullanılan Araç Gereçler	:
Atkıda	: Kıl
Çözüde	: Kıl
Desende	: Kıl
Kullanılan Teknik	: Cicim
Kullanılan Motifler	: Goca fincan, yan nakış, sığır sidiği, ayak
Kullanılan Renkler	: Siyah, beyaz, turuncu, beyaz, sarı, siyah
Kompozisyon	: Enine yerleştirilen bordür bantları iç zemini kaplar ve içleri bir sıra fincan, diğer sırada ise sırt sırta vermiş iki yan nakış motifleri ile desen oluşturulmuştur. Dokumanın zeminini oluşturan bantlar siyah ve beyaz renkteki keçilerden elde edilen kıl malzeme ile dokunmuş olup, zeminde renkli bir görüntü ortaya çıkmıştır. Dokumanın başlangıç ve bitiş kısımlarına ayak motifleri yerleştirilmiş olup, iç zemine geçilmeden önce sığır sidiği motifleriyle süslenmiş ince bir bordür yer almaktadır.

Şekil 3.4.3.76. Kıl Torba -1

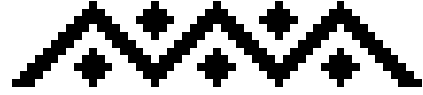
Şekil 3.4.3.77. Kıl Torba -1 Yüzey Şeması

Zülfü Gıvrım

Ayak

Sığır sidiği

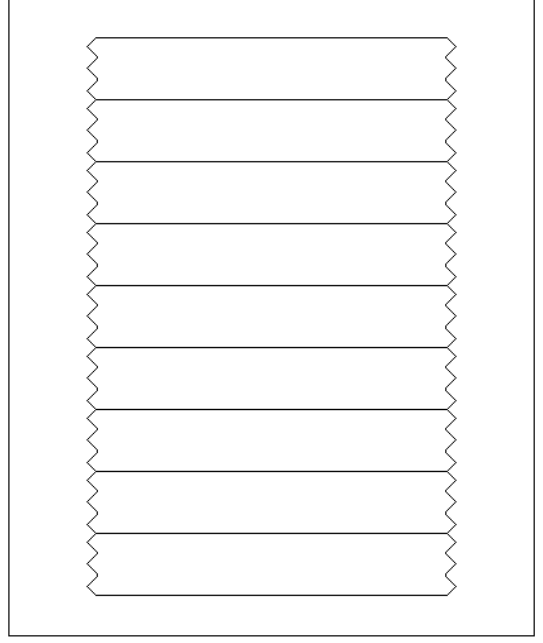
Şekil 3.4.3.78. Kıl Torba -1 Motif Çizimleri

İnceleme Tarihi	: 16.10.2008
Bulunduğu Yer	: Güneykent Kasabası, Ayşe Aydoğlu'nun evi.
Yılı	: 1955'ler
Türü	: Azık Torbası
Yapılış amacı	:
Durumu	: Sağlam
Boyutları	:
En	: 45 cm
Boy	: 50 cm
Kalite	: 40x220 (10 cm'de)
Yörede Verilen İsmi	:
Kullanılan Araç Gereçler	:
Atkıda	: Kıl
Çözüde	: Kıl
Desende	: Yün
Kullanılan Teknik	: Cicim
Kullanılan Motifler	: Zülfü Gıvrım, sığır sidiği, elibeline, ayak.
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Siyah
Desende	: Kırmızı, beyaz, sarı, gri.

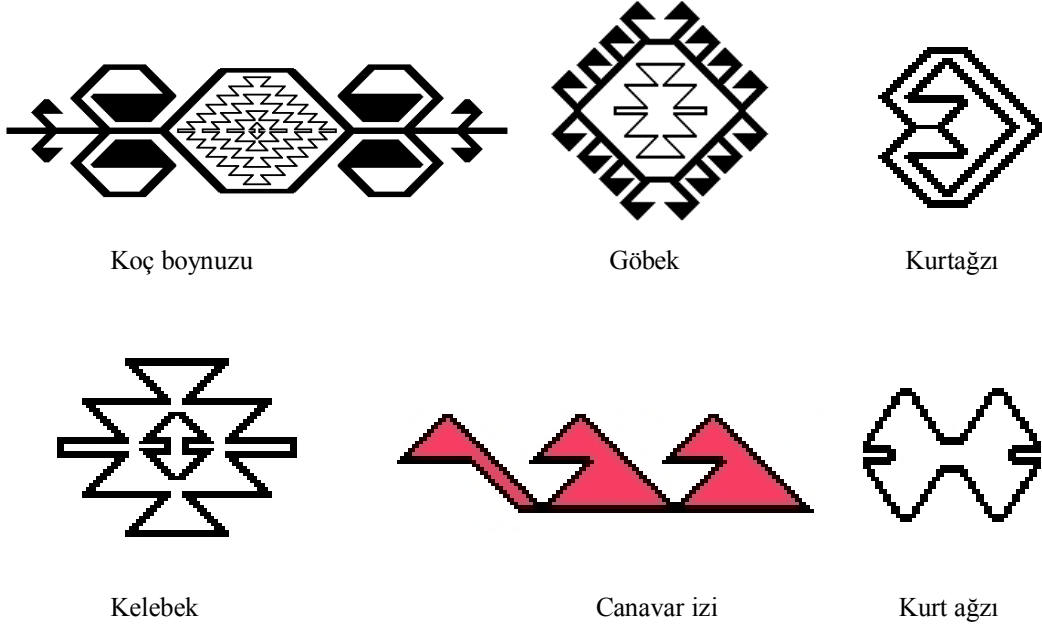
Kompozisyon : Azık torbasının baş ve ayak kısımlarına ayak motifleri yerleştirilmiştir. Zemine iç içe yerleştirilmiş bir baklava şeması hakimdir ve zülfü gıvrım motifleri ile süslenmiştir.

Şekil 3.4.3.79. Pamuk Yaygı -1

Şekil 3.4.3.80. Pamuk Yaygı-1 Yüzey Şeması

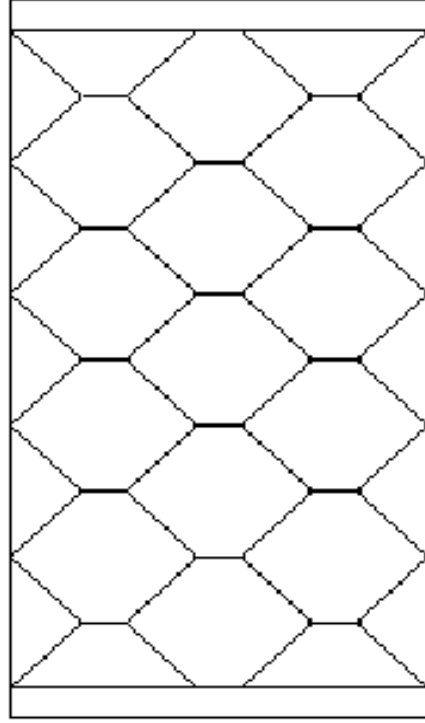
Şekil 3.4.3.81. Pamuk Yaygı -1 Motif Çizimleri

İnceleme Tarihi	: 16.10.2008
Bulunduğu Yer	: Güneykent Kasabası, Ayşe Aktuna'nın evi
Yılı	: 1959
Türü	: Yaygı
Yapılış amacı	: Camiye verme amaçlı
Durumu	: Sağlam
Boyutları	:
En	: 140 cm
Boy	: 210 cm
Kalite	: 40x200 (10 cm'de)
Yörede Verilen İsmi	:
Kullanılan Araç Gereçler	:
Atkıda	: Yün
Çözüde	: Pamuk
Desende	:
Kullanılan Teknik	: Kilim
Kullanılan Motifler	: Göbek, kurt ağzı, kelebek.
Kullanılan Renkler	: Mavi, lacivert, bordo, yeşil, sarı, beyaz, kırmızı.

Kompozisyon : Dokumanın iç zeminine yataş tekrar eden dokuz adet kalın bant yerleştirilmiş ve bunların içlerinde birer adet basık altıgenler görülmüştür. Altıgenlerin iki yan uçları koç boynuzu motifleriyle sonlandırılmış olup altıgenlerin içine göbek motifleri yerleştirilmiştir. Ana bordürde ise yan yana sıralanmış kelebek motifleri hakimdir.

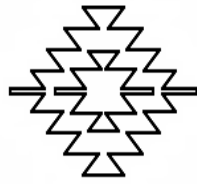
Şekil 3.4.3.82. Pamuk Yaygı -2

Şekil 3.4.3.83. Pamuk Yaygı-2 Yüzey Şeması

Göbek

Göbek

Nazarlık

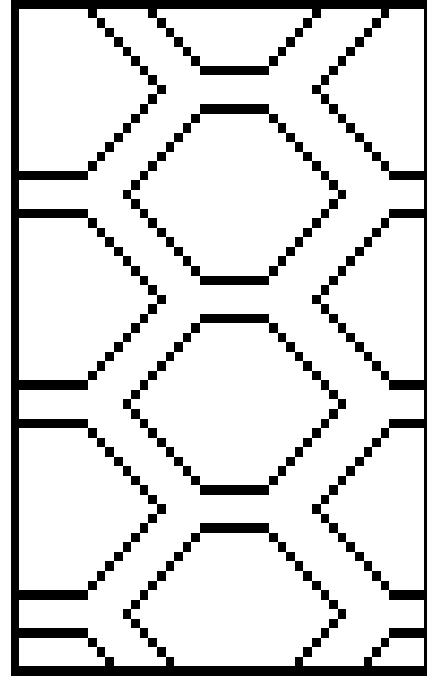
Bukağı

Şekil 3.4.3.84. Pamuk Yaygı -2 Motif Çizimleri

İnceleme Tarihi	: 28.08.2008
Bulunduğu Yer	: Güneykent Kasabası Belediyesi Sergi Salonu
Yılı	:
Türü	: Yaygı
Yapılış amacı	:
Durumu	: Sağlam
Boyutları	:
En	: 153 cm
Boy	: 215 cm
Kalite	: 30x160 (10 cm'de)
Yörede Verilen İsmi	:
Kullanılan Araç Gereçler	:
Atkıda	: Yün
Çözüde	: Pamuk
Desende	:
Kullanılan Teknik	: Kilim
Kullanılan Motifler	: Göbek, kelebek, elma motifi.
Kullanılan Renkler	: Kırmızı, pembe, siyah, mavi, beyaz, yeşil, kahverengi.
Kompozisyon	: Zemine diyagonal sistemde yerleştirilmiş altıgenlerin içi farklı renklerde göbek motifleri ile süslenmiştir.

Şekil3.4.3.85. Pamuk Yaygı -3

Şekil 3.4.3.86. Pamuk Yaygı-3 Yüzey Şeması

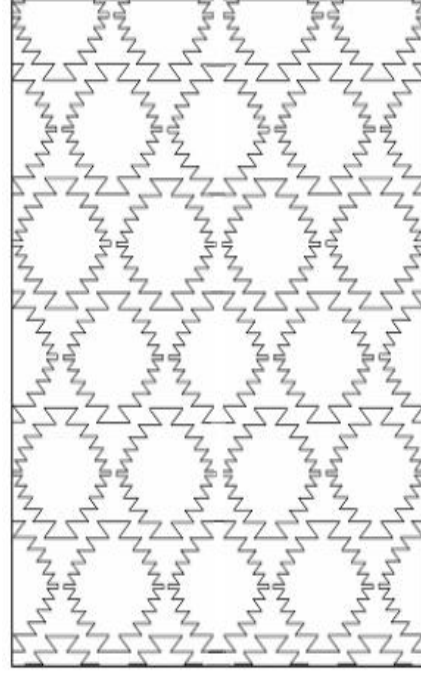
Göbek

Şekil 3.4.3.87. Pamuk Yaygı -3 Motif Çizimi

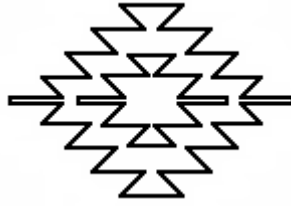
İnceleme Tarihi	: 12.10.2007
Bulunduğu Yer	: Güneykent Kasabası, Emine Erkan'ın evi.
Yılı	: 1950'ler
Türü	: Yaygı
Yapılış amacı	: Çeyizlik
Durumu	: Sağlam
Boyutları	:
En	: 170 cm
Boy	: 300 cm
Kalite	: 32x170 (10 cm'de)
Yörede Verilen İsmi	: Farda Kilim
Kullanılan Araç Gereçler	:
Atkıda	: Yün
Çözüde	: Pamuk
Desende	:
Kullanılan Teknik	: Kilim
Kullanılan Motifler	: Göbek, elma, kelebek.
Kullanılan Renkler	: Turuncu, mavi, siyah, yeşil, sarı.
Zeminde	: Bordo
Desende	: Beyaz
Kompozisyon	: Zemine diyagonal şekilde yerleştirilen altıgenlerin içi göbek motifleriyle süslenmiştir.

Şekil 3.4.3.88. Pamuk Yaygı -4

Şekil 3.4.3.89. Pamuk Yaygı-4 Yüzey Şeması

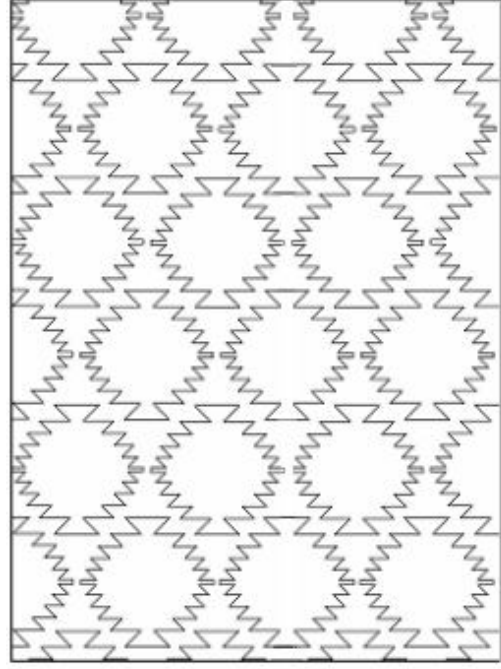
Göbek

Şekil 3.4.3.90. Pamuk Yaygı -4 Motif Çizimi

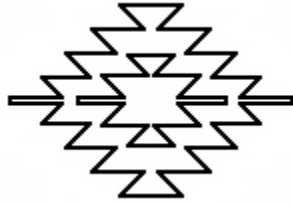
İnceleme Tarihi	: 16.07.2008
Bulunduğu Yer	: Güneykent Kasabası, Remziye Acar'ın evi.
Yılı	: 1960'ler
Türü	: Yaygı
Yapılış amacı	: Satış amaçlı
Durumu	: Sağlam
Boyutları	:
En	: 155 cm
Boy	: 250 cm
Kalite	: 34x88 (10 cm'de)
Yörede Verilen İsmi	: Farda kilim göbekli
Kullanılan Araç Gereçler	:
Atkıda	: Yün
Çözüde	: Pamuk
Desende	:
Kullanılan Teknik	: Kilim
Kullanılan Motifler	: Göbek
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Siyah
Desende	: Kırmızı, beyaz, sarı, hardal sarısı, yeşil, mavi, turuncu, lacivert
Kompozisyon	: Siyah renkli zemin üzerinde yer alan çeşitli renkteki göbek motifleri diyagonal şekilde yerleştirilmiştir.

Şekil 3.4.3.91. Pamuk Yaygı -5

Şekil 3.4.3.92. Pamuk Yaygı-5 Yüzey Şeması

Göbek

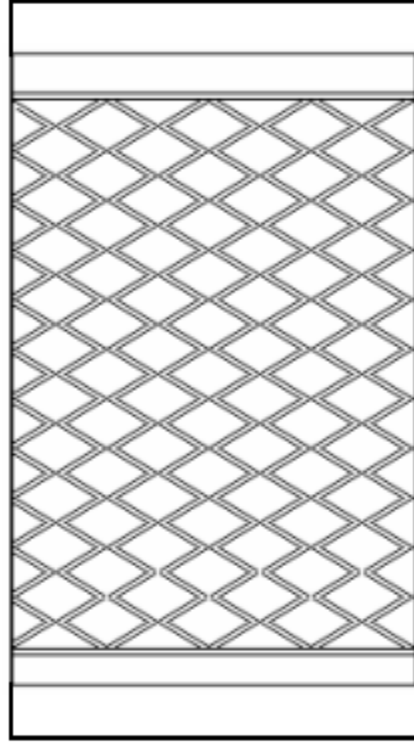
Şekil 3.4.3.93. Pamuk Yaygı -5 Motif Çizimi

İnceleme Tarihi	: 16.07.2008
Bulunduğu Yer	: Güneykent Kasabası, Remziye Acar'ın evi.
Yılı	: 1952'ler
Türü	: Yolluk
Yapılış amacı	: Satış amaçlı
Durumu	: Sağlam
Boyutları	:
En	: 80 cm
Boy	: 240 cm
Kalite	: 30x90 (10 cm'de)
Yörede Verilen İsmi	: Göbekli
Kullanılan Araç Gereçler	:
Atkıda	: Yün
Çözüde	: Pamuk
Desende	:
Kullanılan Teknik	: Kilim
Kullanılan Motifler	: Göbek
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Koyu mavi
Desende	: Açık mavi, kırmızı, beyaz, sarı, yeşil
Kompozisyon	: Mavi renkli zemin üzerinde yer alan çeşitli renkteki

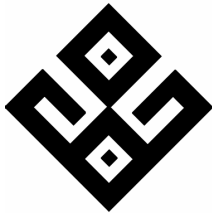
göbek motifleri diyagonal şekilde yerleştirilmiştir.

Şekil 3.4.3.94. Pamuk Heybe-1

Şekil 3.4.3.95. Pamuk Heybe-1 Yüzey Şeması

Elibelinde

Ayak

Sığır sidği

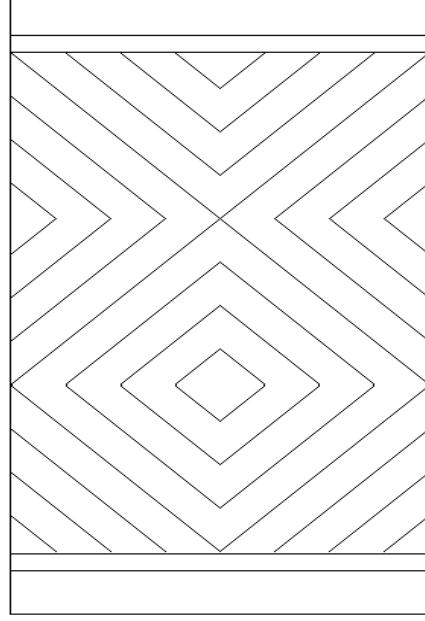
Şekil 3.4.3.97. Pamuk Heybe-1 Motif Çizimi

İnceleme Tarihi	: 16.07.2008
Bulunduğu Yer	: Güneykent Kasabası, Nazmiye Kantay'ın evi.
Yılı	: 1965'ler
Türü	: Heybe
Yapılış amacı	: Kullanım amaçlı
Durumu	: Yıpranmış
Boyutları	:
En	: 40 cm
Boy	: 163 cm
Kalite	: 40x90 (10 cm'de)
Yörede Verilen İsmi	:
Kullanılan Araç Gereçler	:
Atkıda	: Pamuk
Çözüde	: Pamuk
Desende	: Yün
Kullanılan Teknik	: Cicim
Kullanılan Motifler	: Elibelinde, sığır sidiği, ayak
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Beyaz
Desende	: Yeşil, kırmızı, sarı, siyah

Kompozisyon : Zemine diyagonal şekilde yerleştirilen baklavaların içi elibelinde motifleri ile süslenmiştir. Zeminin iki kenarına yerleştirilmiş ince sular sığır sidiği motifleri ile süslenmiş, yastığın baş ve ayak kısımlarına ayak motifleri yerleştirilmiştir.

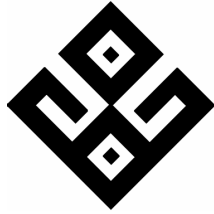
Şekil 3.4.3.97. Pamuk Torba-1

Şekil 3.4.3.98. Pamuk Torba-1 Yüzey Şeması

Zülfü gıvrım

Elibelinde

Ayak

Sığır sidği

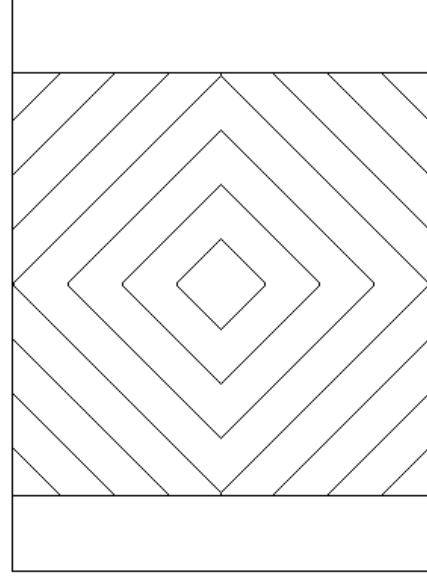
Şekil 3.4.3.99. Pamuk Torba-1 Motif Çizimi

İnceleme Tarihi	: 16.10.2008
Bulunduğu Yer	: Güneykent Kasabası, Ayşe Aydoğlu'nun evi.
Yılı	: 1955'ler
Türü	: Azık Torbası
Yapılış amacı	:
Durumu	: Sağlam
Boyutları	:
En	: 40 cm
Boy	: 55 cm
Kalite	: 40x180 (10 cm'de)
Yörede Verilen İsmi	:
Kullanılan Araç Gereçler	:
Atkıda	: Pamuk
Çözüde	: Pamuk
Desende	: Yün
Kullanılan Teknik	: Cicim
Kullanılan Motifler	: Tek tırnak, sığır sidiği, elibeline, ayak.
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Beyaz
Desende	: Kırmızı, lacivert, turuncu, pembe, yeşil
Kompozisyon	: Azık torbasının baş ve ayak kısımlarına ayak motifleri

yerleştirilmiştir. Zemine iç içe yerleştirilmiş bir baklava şeması hakimdir ve tek tırnak motifleri ile süslenmiştir. En içteki baklavaya elibeline motifi yerleştirilmiştir.

Şekil 3.4.3.100. Pamuk Torba-2

Şekil 3.4.3.101. Pamuk Torba-2 Yüzey Şeması

Zülfü gıvrım

Ayak

Ayak

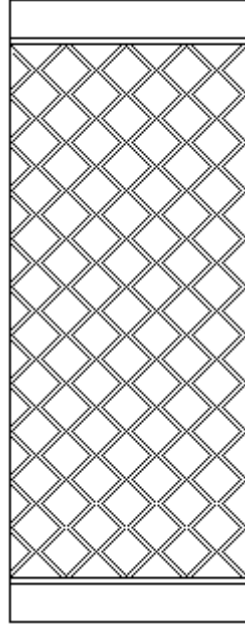
Şekil 3.4.3.102. Pamuk Torba-2 Motif Çizimleri

İnceleme Tarihi	: 16.10.2008
Bulunduğu Yer	: Gönen İlçesi Rahime Erdal'ın evi.
Yılı	: 1962'ler
Türü	: Torba
Yapılış amacı	: Kullanım amaçlı
Durumu	: Yıpranmış
Boyutları	:
En	: 40 cm
Boy	: 50 cm
Kalite	: 40x80 (10 cm'de)
Yörede Verilen İsmi	:
Kullanılan Araç Gereçler	:
Atkıda	: Pamuk
Çözüde	: Pamuk
Desende	: Yün
Kullanılan Teknik	: Cicim
Kullanılan Motifler	: Yan nakış, ayak.
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Beyaz
Desende	: Mavi, kırmızı, sarı, yeşil, turuncu.
Kompozisyon	: Azık torbasının baş ve ayak kısımlarına ayak motifleri

yerleştirilmiştir. Zemine iç içe yerleştirilmiş bir baklava şeması hakimdir ve tek tırnak motifleri ile süslenmiştir.

Şekil 3.4.3.103. Pamuk Yastık-1

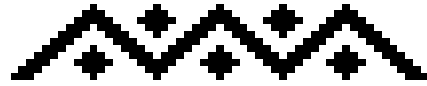
Şekil 3.4.3.104. Pamuk Yastık-1 Yüzey Şeması

Elibeline

Ayak

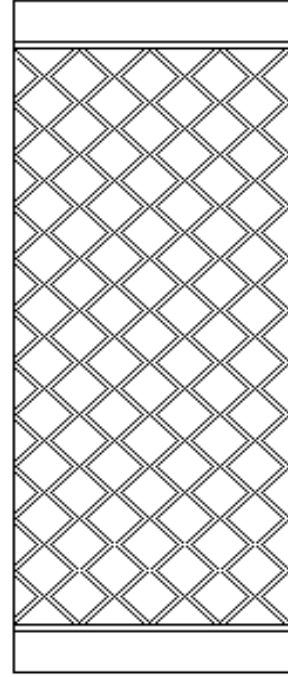
Sığır sidiği

Şekil 3.4.3.105. Pamuk Yastık-1 Motif Çizimleri

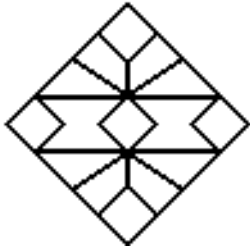
İnceleme Tarihi	: 16.10.2008
Bulunduğu Yer	: Güneykent Kasabası, Zeliha Güngör'ün evi.
Yılı	: 1965'ler
Türü	: Yastık
Yapılış amacı	: Kullanım amaçlı
Durumu	: Sağlam
Boyutları	:
En	: 45 cm
Boy	: 103 cm
Kalite	: 40x120 (10 cm'de)
Yörede Verilen İsmi	:
Kullanılan Araç Gereçler	:
Atkıda	: Yün
Çözüde	: Pamuk
Desende	: Yün
Kullanılan Teknik	: Cicim
Kullanılan Motifler	: Elibelinde, sığır sidiği, ayak motifi.
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Beyaz
Desende	: Kırmızı, sarı, lacivert, mavi,
Kompozisyon	: Zemine diyagonal şekilde yerleştirilen baklavalarm içi elibelinde motifleri ile süslenmiştir. Zeminin iki kenarına yerleştirilmiş ince sular sığır sidiği motifleri ile süslenmiş, yastığın baş ve ayak kısımlarına ayak motifleri yerleştirilmiştir.

Şekil 3.4.3.106. Pamuk Yastık-2

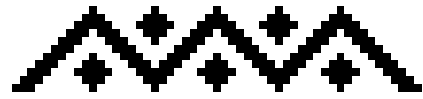
Şekil 3.4.3.107. Pamuk Yastık-2 Yüzey Şeması

Çetinceviz

Ayak

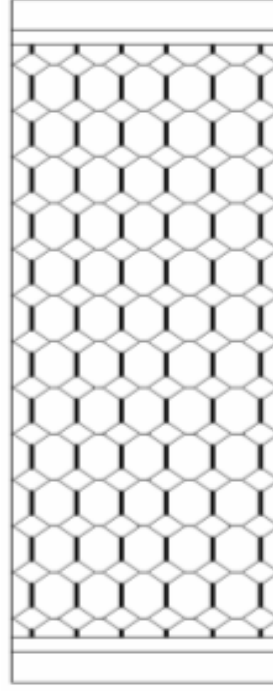
Sığır sidiği

Şekil 3.4.3.108. Pamuk Yastık-2 Motif Çizimleri

İnceleme Tarihi	: 16.10.2008
Bulunduğu Yer	: Güneykent Kasabası, Ayşe Aydoğlu'nun evi.
Yılı	: 1955'ler
Türü	: Yastık
Yapılış amacı	: Kullanım amaçlı
Durumu	: Sağlam
Boyutları	:
En	: 45 cm
Boy	: 100 cm
Kalite	: 40x80 (10 cm'de)
Yörede Verilen İsmi	:
Kullanılan Araç Gereçler	:
Atkıda	: Pamuk
Çözüde	: Pamuk
Desende	: Yün
Kullanılan Teknik	: Cicim
Kullanılan Motifler	: Çetinceviz, sığır sidiği, ayak
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Beyaz
Desende	: Yeşil, mavi, kırmızı, sarı, siyah
Kompozisyon	: Zemine diyagonal şekilde yerleştirilen baklavaların içi çetinceviz motifleri ile süslenmiştir. Zeminin iki kenarına yerleştirilmiş ince sular sığır sidiği motifleri ile süslenmiş, yastığın baş ve ayak kısımlarına ayak motifleri yerleştirilmiştir.

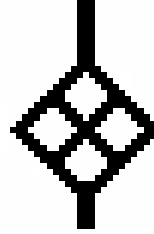
Şekil 3.4.3.109. Pamuk Yastık-3

Şekil 3.4.3.110. Pamuk Yastık-3 Yüzey Şeması

Tabaka

Göz

Şekil 3.4.3.111. Pamuk Yastık-3 Motif Çizimleri

İnceleme Tarihi	: 16.10.2008
Bulunduğu Yer	: Güneykent Kasabası, Ayşe Adil Aktuna'nın evi.
Yılı	: 1960'lar
Türü	: Yastık
Yapılış amacı	: Kullanım amaçlı
Durumu	: Sağlam
Boyutları	:
En	: 45 cm
Boy	: 90 cm
Kalite	: 40x80 (10 cm'de)
Yörede Verilen İsmi	:
Kullanılan Araç Gereçler	:
Atkıda	: Pamuk
Çözüde	: Pamuk
Desende	: Yün
Kullanılan Teknik	: Cicim, zili
Kullanılan Motifler	: Tabaka, dana gözü,
Kullanılan Renkler	:
Zeminde	: Beyaz
Desende	: Kırmızı, sarı, yeşil, mavi.
Kompozisyon	: Göz motifleriyle zemin yan yana sıralanmış uzun altıgenlere ayrılmış ve tabaka motifleri bu altıgenlerin içine yerleştirilerek zemin süslemesi yapılmıştır.

4. BULGULARIN DEĞERLENDİRMESİ VE YORUM

Araştırma evreni olarak seçilen Isparta Güneykent Kasabası düz dokuma yaygı örneklerinden 38 kilim, 23 yastık, 35 dimi haba, 25 kıl yaygı, 10 çuval, 4 heybe, 7 torba olmak üzere toplam 142 adet dokuma incelenmiştir. Bunlardan örneklem olarak seçilen 13 yün kilim, 1 yün çuval, 7 kıl yaygı, 1 kıl çuval, 2 kıl yastık, 1 kıl heybe, 1 kıl torba, 5 pamuk yaygı, 1 pamuk heybe, 2 pamuk torba, 3 pamuk yastık olmak üzere toplam 37 adet dokumaya tezde yer verilmiştir.

Yöre halkının ekonomisinin hayvancılığa dayanmasıyla bağlantılı olarak incelenen dokuma örneklerinde kıl ve yün malzemenin fazlaca kullanıldığı saptanmıştır.

Dokumalarda kullanılan motifler kuşaktan kuşağa aktarılmış ve bozulmadan günümüze kadar gelmiştir.

Güneykent Kasabasına yerleşen Sarıkeçili Yörük dokumalarında kullanılan malzeme ve motifler ile Anadolu'ya yerleşen diğer Sarıkeçili Yörük dokumalarında kullanılan malzeme ve motifler arasında ortak noktalar tespit edilmiştir.

Güneykent Kasabası düz dokuma yaygıları incelendiğinde geniş bir kullanım alanı içinde geçmişten günümüze gelen farklı teknik, malzeme ve desende dokunmuş örnekler karşımıza çıkmaktadır.

Yörede insanlar kullanım ve satış amaçlı, yaylaya götürmek için, öldükten sonra tabuta örtülüp camiye vermek için düz dokuma yapmışlardır.

Düz dokumalardan günümüze genellikle; haba, yolluk, paspas, azık torbası, kıl çuval, yastık, heybe gibi örneklere rastlanmıştır. Bu örnekler sahiplerine anneleri babaları ya da büyükleri tarafından hediye edilerek ya da miras kalarak günümüze ulaşmıştır. Bunlardan bazıları katlanmış bir şekilde evde muhafaza edilmesine rağmen bazıları ise eski önemini yitirerek kapı önlerinde paspas olarak kullanılmaktadır.

Kullanılan dokuma ipliklerini yöre insanı kendi yetiştirdiği keçi ve koyunda kırkıp, eğirip, boyama işlemini de kendisi yapmıştır. İncelenen dokumalarda, atkıları ve desen iplerinde koyun yünü kullanılmıştır. Keçi kılı da özellikle büyük ebatlarda dokunmuş habalarda farklı teknik ve desenlerde uygulanmıştır. Bazı dokumalarda özellikle yakın tarihte dokunanlarda çözgü ipliği olarak pamuk ipliği tercih edilmiştir. Dokumaların çözgü iplerinde, bazılarının zeminlerinde, desenlerin arasında iplerin doğal renkleri kullanılmıştır. Çok eski örneklerin doğal boyalarla boyandığı kaynak kişilerden öğrenilmiştir. Yakın tarihte

dokunanların ise kimyasal boyalarla renklendirildiği belirlenmiştir.

Çoğu örnekte renklerin, örnekler eski olsa bile hala solmadığı görölmektedir. Bunun örneklerin kullanılmayıp katlanıp evde muhafaza edilmesinden kaynaklandığı düşünölmektedir.

Geleneksel Türk dokumalarında kullanılan bazı motiflere yöresel isimler verilmiştir. Bu isimler araştırmaya aynen alınıp, incelenip, bilgi verilmiştir. Araştırma kapsamına alınan örneklerin yörede ıstar adı verilen tezgahlarda dokunduğu tespit edilmiştir. İncelenen örneklerin iki sene önce dokunanları olduğu gibi 130 sene önce dokunanları da bulunmaktadır. Yörede ulaşılabilen düz dokumaların dışında düz dokumaların geçmişte oldukça fazla kullanıldığı tespit edilmiştir.

Bu gün hala kullanılanlar olduğu gibi evlerde katlanarak muhafaza edenler ve satma anmacı güdenler çoğunluktur. Güneykent Belediyesi tarafından Belediye'de bir sergi salonu açılmış ve toplanan dokumalar burada sergilenmektedir.

5. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Göçebe hayatın yaşanması neticesinde malzeme temininin kolay olması dokumanın bir alışkanlık olmasına sebep olmuştur. Birçok amaç için düz dokumalar hazırlanmıştır. Taşıma kolaylığı ve birçok işleve sahip olan düz dokumalar Yörüklerin yaşam tarzı ile tam bir uyum içindedir.

Yöredeki düz dokumaların ıstar olarak adlandırılan tezgâhlarda dokunduğu belirlenmiştir. Bu dokumalar yazları evin önünde ağaç gölgesinde, yaylada, kışları ise evin içinde uygun odalarda yaygın olarak dokunmuştur.

Dokumalarda; farklı renkte, cinste ve kalınlıkta atkı ve çözü iplikleri kullanılmıştır. Özellikle Abdülfettah Camisinde en eski tarihli düz dokuma örneklerine rastlanmış bulunan düz dokuma kilim örneklerinde atkı çözü ve desen iplerinde koyun yünü kullanılmıştır. Renk ve desen açısından zenginlik gösteren bu örnekler geçmiş kültürün izlerini taşıyan birer belge niteliğindedir. Ayrıca Abdülfettah Camisinde “koç boynuzlu” ve “tek tırnaklı” haba olarak adlandırılan atkı ve çözü kıl, deseni yün olan cicim ve zili tekniğinde dokunmuş yaygılara da rastlanmıştır. Bunun yanında Belediye Sergi Salonunda yün kilimler, çözü pamuk olan yaygılar, atkısı ve çözü kıl olan yaygılar ile büyük boyutlarda dokunan Dimi Habalar yer alır.

Yapılan alan araştırmasında çoğunlukla yaşlı insanların evlerinde kıl habalara, yaygılara, çuvallara, azık torbalarına, heybelere, yastıklara rastlanmıştır. Yeni tarihli dokumalarda pamuk malzeme atkı ve çözüde kullanılmış olup, cicim ve zili tekniklerinde yastıklar, azık torbaları, heybeler dokunmuştur.

Çuvallar genellikle kıl malzemedan yapılmış olup, içine yem ve buğday koymak için kullanılır. Farklı renkteki keçi kıllarından dokuma yüzeyinde enlemesine oluşturulan bordür bantları yörede “fincan” ve “yan nakış” adı verilen motiflerle süslenir.

Azık torbaları kıl veya pamuk malzemeli olup, bazen “tek tırnak” motifleriyle süslenen ve iç içe yerleştirilen baklava sistemi kullanılır, bazen de diyagonal şekilde zemine yerleştirilen baklavalardan içi “eli belinde” motifleriyle süslenmiştir.

Yastıklar ise cicim ve zili tekniklerinde kıl ve pamuk malzemeyle dokunmuş olup, zemine diyagonal şekilde yerleştirilen baklava ve altıgenler “çetin ceviz”, “eli belinde” ve “tabaka” motifleriyle süslenmektedir. İncelenen heybe örnekleri de buna benzer nitelikte olup, kıl ve pamuk malzemeyle dokunmuştur. Kıl ve pamuk malzemeyle dokunan dokumalarda,

genellikle dokumanın baş ve ayak kısımlarına ayak motifleri yerleştirilir. Çoğunlukla heybe, yastık ve torbalar zemine geçmeden önce, başta ve sonda birer ince bordür yerleştirilerek “sığır sidiği” motifleriyle süslenir.

Yörede yapılan en eski tarihli dokumalarda oldukça kaliteli malzeme ve doğal boyalar kullanılmış olmasına rağmen yakın tarihli dokumalarda pamuk ve orlon iplikleri dokumanın malzemesini oluşturmuştur. Pamuk ve orlon ipliklerinin kullanılması ve yapay boyaların dokumaya girmesiyle birlikte hem düz dokumanın gelenekselliği bozulmuş hem de düz dokumaların kalitesi düşmüştür.

Günümüzde düz dokumalar sıkça dokunmamaktadır. Eski örnekler, yöre halkının evinde, duvarında ve döşemelerinde süsleme olarak kullanılmaktadır. Yörede eskiden Yörük yaşantısının olması nedeni ile önemli olan düz dokumalar günümüzde yaşam biçiminin değişmesi neticesinde önemini yitirdiği görülmektedir. Eskiden göç sırasında kullanılan çuvallar, heybeler, kilimler, namazlıklar artık şark köşelerinde yerini almıştır.

Güneykent Kasabası’nda Abdülfettah Camisi, Belediye ve evlerde tespit edilen düz dokuma yaygılar daha sistemli bir şekilde korunmalı ve muhafaza edilmelidir. Tarihin kaybolmaması açısından en eski örneklerin satışı engellenip, bu örnekler müzeye kazandırılmalıdır.

Güneykent Kasabasının yanı sıra Isparta’nın bütün köy ve kasabalarındaki düz dokumalar araştırılıp, Isparta ve çevresine ait düz dokuma envanteri oluşturulmalıdır.

Düz dokumacılığın yaygınlaştırılması ve cazip hale getirilebilmesi için Halk Eğitim Merkezi bünyesinde kurslar açılmalı, sağlıklı dokuma merkezleri oluşturulmalı ve dokunan malzemeler pazarlanarak halkın ekonomisine katkı sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

Kitaplar:

ACAR B. (1982). **Kilim, Cicim, Zili, Sumak Türk Düz Dokuma Yayguları**, İstanbul.

AKPINARLI, F, T. ONUK. (2003). **Şanhurfa Karakeçili Kilimleri**, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara.

AYTAÇ, Ç. (1982). **El Dokumacılığı**, Elit ve Programlama Dairesi Yayınları, Ankara.

_____. (1997). **El Dokumacılığı**, İstanbul.

BARIŞTA, H., Ö. (1998). **Türk El Sanatları**, Ankara, T.C. Kültür Bakanlığı.

BÖCÜZADE, S.,S. (1983). **Kuruluşundan Bugüne Isparta Tarihi**, Serenler Yayını, İstanbul.

CİHANGİR, D. (2005). **Yörüklerin Sosyal ve Kültürel Hayatı (Antalya Örneği)**, Kızıl elma Yayıncılık, İstanbul.

ÇELİK, A. (2008). **Bir Yörük Çocuğu Gözüyle Yörüklerin Dünyası**, Emedya Ofset, Isparta.

DENİZ, B. (1998). **Ayvacık (Çanakkale) Yöresi Düz Dokuma Yayguları (Kilim-Cicim-Zili)**, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara.

_____. (2000). **Türk Dünyasında Halı ve Düz Dokuma Yayguları**, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara.

DULKADİR, H. (1997). **İçel'de Son Yörükler Sarıkeçililer**, Mersin.

DURUL, Y. (1977). **Yörük Kilimleri**, Ak Yayınları, İstanbul.

ERBEK, M. (2002). **Çatalhöyük'ten Günümüze Anadolu Motifleri**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

ERÖZ, M. (1991). **Yörükler**, T.D. Araştırmaları, İstanbul.

GÖRGÜNAY, KIRZIOĞLU, N. (2001). **Altaylardan Tuna Boyu'na Türk Dünyasında Ortak Yanışlar (Motifler)**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Sanat Eserleri Dizisi: 366, Ankara.

İYRİBOR, N. (1958).**Türkiye’de Pamuk İpliği ve Pamuklu Mensucat Sanayi**, Ankara.

KORUR, N., R. (1937). **Türkiye’de Nebati Boyalar**, T.C. Yüksek Ziraat Enstitüsü Çalışmaları, Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü.

ÖZSAİT, M. (1985). **Helenistik ve Roma Devrinde Pisidya Tarihi**, İstanbul.

SEYİRCİ, M. (1996).**Batı Akdeniz’de Yörükler**, Yörükler, Kültür Bakanlığı, Ankara.

UĞUR, G. (1988). **Türk Halılarında Doğal Renkler ve Boyalar**, Ankara.

YAĞAN, Ş., Y. (1973). **Türk El Dokumacılığı**, İstanbul.

YALMAN, A. R. (1977).**Cenupta Türkmen Oymakları 1-2**, Ankara.

YÜNCÜ, A. (1998). **Sarıkeçili Yörükleri**, Tuğra Ofset.

Makaleler:

AKBİL, F. (1977). **Bergama Dokumaları Cicim-Sili**, Türkiyemiz, Şubat.

ARTUN, E. (1996). **Çukurova Yörüklerinin Gelenek ve Görenekleri**, I. Akdeniz Yöresi Türk Toplulukları Sosyo Kültürel Yapısı (Yörükler), Sempozyum Bildirileri, Kültür Bakanlığı, Ankara.

BAYRAKTAROĞLU, S. (1991). **Maddi Kültürümüzün Zengin Örneklerinden Sumak Dokumaları**, Kültür ve Sanat Dergisi, Türkiye İş Bankası Yayınevi.

ÖZÖNDER, H. (1996). **Türk Dokumalarındaki Motiflerin Menşe Birliği ve Türk Sanatının Sürekliliği**, Türk Soylu Halkların Halı, Kilim ve Cicim Sanatı, Uluslararası Bilgi Şöleni Bildirileri, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Kayseri.

ÖZTÜRK, İ. (1982). **Bitki Boyaları Üzerine Birkaç Not ve Yenikent Köyü’nden Boyama Örnekleri**, Türk Etnografya Dergisi, Ankara.

SEYİRCİ, M. (1990). **Çay İlçesindeki Üç Yörük (Sarıkeçili) Köyü ve Dokumaları Üzerine Bir İnceleme**, 1 Afyonkarahisar Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri, Afyon Belediyesi Yayınları, Afyon.

Diğer:

İnternet Kaynakları:

Geleneksel Meslekler,

<<http://www.thbmer.gazi.edu.tr/thb/halkbilgisi/meslekler/meslekler.htm>>, (25.10.2008).

Gönen İlçesi,

<<http://www.isparta.gov.tr/index3.php?goster=2&b1=11&b2=3&b3=121>>, (25.10.2008).

Güneykent Kasabası,

<<http://www.gonen.bel.tr/arsiv/download/gonen.doc>>, (25.10.2008).

Tezler:

KOÇAK, G. (2006). **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.**

ÜRER, H. (1997). **Emirdağ (Afyon) Yöresi Düz Dokuma Yaygıları,**
Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir.

Raporlar:

Güneykent Kasabası Belediye Başkanlığı Brifing Dosyası, 2008.

YALÇINKAYA, H. (1992). Güneykent Belediyesi Çevre İnceleme Dosyası.

Sözlü Görüşmeler:

ACAR, R., “Ev Hanımı”, (16.07.2008). **“Dokumacılıkta Doğal Boyamacılık”, sözlü görüşme,** kaynak kişinin evi, Güneykent-Isparta.

AKTUNA, A., “Muhtar”, (16.07.2008). **“Güneykent’in Tarihi”, sözlü görüşme,** kaynak kişinin evi, Güneykent-Isparta.

AYDOSTLU, A., “Ev Hanımı”, (16.07.2008). **“Güneykent Halkının Gittiği Yaylalar” sözlü görüşme,** kaynak kişinin evi, Güneykent-Isparta.

ERDAL, F., “Ev Hanımı”, (16.10.2008). **“Dokumacılıkta Doğal Boyamacılık” sözlü görüşme,** kaynak kişinin evi, Gönen-Isparta.

ERDAL, R., “Ev Hanımı”, (16.10.2008). **“Güneykent Dokumaları”, sözlü görüşme**, kaynak kişinin evi, Gönen-Isparta.

GÖNGÖR, Z., “Ev Hanımı”, (16.07.2008). **“Dokumada Kullanılan Çözü İpinin Çözülmesi” sözlü görüşme**, kaynak kişinin evi, Güneykent-Isparta.

KANTAY, N., “Ev Hanımı”, (16.07.2008). **“Dokumalarda Kullanılan Araç ve Gereçler”, sözlü görüşme**, kaynak kişinin evi, Güneykent-Isparta.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Kişisel Bilgiler :

Adı ve Soyadı : Sultan SÖKMEN (YURTERİ)

Doğum Yeri : Kulu / KONYA

Doğum Yılı : 14.10.1979

Medeni Hali : Evli

Eğitim Durumu

Eğitim Durumu :

Lise : 1993-1997 Mürşide Ermumcu Anadolu Öğretmen Lisesi

Lisans : 1998-2002 S.D.Ü. Güzel Sanatlar Fakültesi Geleneksel Türk El Sanatları Bölümü Halı Kilim ve Eski Kumaş Desenleri Ana Sanat Dalı

Yüksek Lisans :

Yabancı Dil(ler) ve Düzeyi:

İngilizce, Orta Seviye

İş Deneyimi

Bilimsel Yayınlar ve Çalışmalar:

ÖLMEZ, F., YURTERİ, S., Türk Dokumalarında Ağaç Motifi, ICANAS 38, 2007, Ankara